

UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Edi*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA

Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101

Web: www.ccdab.ro,E-mail: office@ccdab.ro**Director:****Prof. Dărămuș Eugenia Marcela****Redactor șef:** prof. Oros Ligia Elena**Redactori:** prof. Crișan Monica, prof. Popa Ramona Claudia, prof. Nandrea Maria, doc. Cutean Irina**Colaboratori:** insp. gen. prof. Sandu Cornel

Conf. univ. dr. Panaite Ovidiu

Tehnoredactare: aj. analist programator Popa Ioan**Corectura:** Prof. Nandrea Maria

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

SUMAR

Simpozionul „A fi dascăl astăzi” 2023 - Prof. Oros Ligia Elena	2
Dezvoltarea competențelor, abilităților și aptitudinilor elevilor prin proiecte extrașcolare – Prof. Cucea Ramona	3
Lectura model a textului, felurile lecturii, tipurile de cititori în procesul instructiv-educativ – Prof. înv. preșcolar Dobre Laurenția Ella	6
Particularități ale dezvoltării copilului cu CES. Studiu de specialitate – Prof. înv. primar Irimie Nicoleta	8
Industria ospitalității și școala de turism din România – Prof. Beca Felicia	10
Repere aplicative de stimulare a imaginației – Prof. Clucerescu Carmen Simona	11
Elevii Colegiului Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia premiați de conducerea liceului pentru performanțele obținute în cadrul workshopului de la Olsztyn din Polonia - Prof. Rusu Sofica	12
Comunicarea – Prof. Țuculete Marinela	19
Campania globală pentru educație 2023 – Prof. înv. preșcolar Balea Livia Valentina, prof. înv. preșcolar Galdău Andreea	20
Activitate transdisciplinară – „Căinele” – Prof. inv. Primar Alecușan Elena Gabriela	24
Educație ecologică: reducerea risipei alimentare – Prof. Moghioroiu Ana	28
Beneficii ale muncii în echipă pentru dezvoltarea și succesul elevilor – Prof. Ursaleș Traian Nicolae	29
Educația copilului: experimente istețe și distractive pentru dezvoltarea inteligenței – Prof. înv. preșcolar Rus Nicoleta Livia, prof. înv. preșcolar Mureșan Doina Maria	31
Educația născută în spiritul și școlile Blajului (V) – Prof. Simu Alexandru, prof. Poptelecan Călin	33
Proiect de activitate – Prof. înv. primar Maniu Valeria Angela	34

SIMPOZIONUL „A FI DASCĂL ASTĂZI” 2023

Prof. Oros Ligia Elena, CCD Alba

Simpozionul „A fi dascăl astăzi” ajuns la ediția a XV-a s-a desfășurat în data de 5 octombrie 2023.

Tematica simpozionului a fost:

1. Reforma educațională ieri, azi și mâine!
2. Reforma educațională: abordări europene și românești.
3. Reforma educațională și profesia didactică.
4. Identificarea capacităților și a posibilităților profesionale ale comunității, părinților, cadrelor didactice și elevilor de a contribui la realizarea Reformei educaționale actuale. Colaborarea cu familia și alți factori educativi, competențe interumane necesare.
5. Reforma educațională și nevoile comunității.
6. Strategia personală și profesională a cadrului didactic în contextul activității didactice în sprijinul Reformei educaționale în România.
7. Reforma educațională și motivația învățării.
8. Reforma educațională în contextul local. Concordanța dintre reforma educațională și nevoile comunității românești. Activități curriculare și extracurriculare în contextul local utile implementării reformei educației.
9. Transformarea Reformei educației în resursă de bază a modernizării și dezvoltării durabile a României.
10. Exemple de bună practică, activități derulate, opinii etc.

La această ediție au fost înscrise 81 cadre didactice din zonele Alba, Aiud, Blaj, Cugir, Teiuș, Câmpeni, precum și din alte județe ale țării, de la învățământul preprimar, primar, gimnazial și liceal. Acestea au participat indirect cu un număr de 71 de lucrări. Avem următoarele categorii de personal didactic : 19 educatoare, 14 învățători și 48 de profesori, de la gimnazial și liceal. Participanți din alte județe ale țării au fost din: Harghita, Mureș și Suceava. În vederea lansării simpozionului CCD Alba a stabilit parteneriate cu mai multe județe, anume, Bihor, Covasna, Gorj, Mureș, Neamț, Prahova, Satu Mare, Sălaj, Suceava, Teleorman, Vâlcea, Vrancea precum și București.

Modalitate de diseminare în rândul cadrelor didactice s-a făcut prin postarea pe site-urile CCD –urilor partenere a anunțului de lansare a simpozionului, prin postarea pe site CCD Alba a informațiilor necesare pentru înscrierea la simpozion, prin intermediul mailurilor participanților la edițiile anterioare și prin intermediul responsabililor cu dezvoltarea profesională din școli.

Participanții au primit diplome de participare precum și broșura simpozionului cuprinzând lucrările simpozionului, care se găsește online pe site-ul ccdab.ro.

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR, ABILITĂȚILOR ȘI ATITUDINILOR ELEVILOR PRIN PROIECTE EXTRAȘCOLARE

Prof. Cucea Ramona, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia

1.Introducere. În contextul actual al educației, accentul se mută din ce în ce mai mult de la simplele informații teoretice către formarea unui set complet de competențe, abilități și atitudini care să pregătească elevii pentru realitățile complexe ale societății secolului XXI. Mai mult ca oricând, există o nevoie acută de a ne concentra pe formarea integrală a tinerilor, care să cuprindă nu doar aspectul cognitiv, dar și dezvoltarea unor competențe esențiale, abilități practice și atitudini pozitive. Chiar dacă mediul școlar tradițional își are locul său de necontestat în formarea elevilor, există un potențial enorm în spațiul extrașcolar, deseori neglijat sau subestimat. În acest peisaj dinamic, proiectele extrașcolare devin nu doar o completare a curriculum-ului formal, ci o componentă esențială în modelarea unor indivizi complecși, adaptabili și pregătiți să facă față provocărilor. Aceste proiecte oferă oportunități inestimabile pentru explorare, experimentare și învățare experiențială, în contexte mult mai apropiate de situațiile din viața reală. Proiectele extrașcolare oferă un mediu propice în care elevii pot experimenta, pot învăța prin practică și pot dezvolta abilități care să îi servească toată viața. În articolul ce urmează, vom explora modalitățile prin care proiectele extrașcolare contribuie la dezvoltarea competențelor, abilităților și atitudinilor elevilor, transformându-i în cetățeni activi, responsabili și conștienți de potențialul lor, capabili să navigheze cu succes în lumea complexă în care trăiesc.

2. Dezvoltarea competențelor elevilor prin proiecte extrașcolare este esențială în contextul educației moderne, care se concentrează nu doar pe acumularea de cunoștințe, ci și pe formarea unor competențe care să fie aplicabile în viața reală. Aceste proiecte pot ajuta elevii să își dezvolte capacitatea de analiză, de comunicare, spiritul de echipă, creativitatea, adaptabilitatea și multe altele. Iată cum se pot dezvolta anumite competențe prin proiecte extrașcolare:

- **Competențe de comunicare:** Prin proiecte care implică prezentări, discuții în grup sau dezbateri, elevii își pot îmbunătăți capacitatea de a se exprima clar și concis, de a asculta activ și de a argumenta puncte de vedere.

- **Competențe de lucru în echipă:** Proiectele de grup, fie că sunt sportive, artistice sau științifice, pot ajuta elevii să învețe cum să colaboreze, să împartă responsabilități și să rezolve conflicte.

- **Competențe de rezolvare a problemelor:** Prin proiecte practice, cum ar fi cele de robotică, programare sau știință, elevii sunt puși în situația de a găsi soluții la provocări concrete.

- **Competențe digitale:** Cluburile de informatică sau atelierele de editare video/foto îi pot ajuta pe elevi să se familiarizeze cu tehnologia modernă și să își dezvolte abilități digitale.

- **Competențe de leadership:** Proiectele care implică organizarea unor evenimente sau conducerea unor echipe îi pot învăța pe elevi cum să își asume responsabilități și să își conducă colegii spre un obiectiv comun.

- **Competențe interculturale:** Proiectele care implică schimburi culturale sau colaborări cu școli din alte țări pot spori înțelegerea și aprecierea diversității culturale.

- **Competențe emoționale și sociale:** Atelierele de teatru, discuțiile în grup sau activitățile de voluntariat pot contribui la dezvoltarea empatiei, autoconștientizării și autoreglementării.

- **Competențe antreprenoriale:** Proiectele care implică crearea și gestionarea unui mini-business, organizarea de evenimente sau dezvoltarea de produse pot introduce elevii în lumea antreprenoriatului.

- **Competențe creative:** Activitățile artistice, cum ar fi pictura, dansul, muzica sau scrierea creativă, pot stimula imaginația și creativitatea elevilor.

- **Autoevaluare și autoîmbunătățire:** Feedback-ul primit în urma participării la proiecte extrașcolare îi poate ajuta pe elevi să își identifice punctele forte și zonele de îmbunătățire.

Pentru a maximiza beneficiile, este important ca proiectele extrașcolare să fie bine structurate, să aibă obiective clare și să fie adecvate nivelului de vârstă și intereselor elevilor. De asemenea, implicarea părinților și a comunității poate adăuga valoare și suport acestor inițiative.

3. Dezvoltarea abilităților elevilor prin proiecte extrașcolare este o modalitate eficientă de a completa și de a îmbogăți curriculum-ul școlar. Proiectele extrașcolare pot oferi oportunități pentru învățare experiențială, promovează colaborarea și dezvoltă abilități sociale, de comunicare, de lucru în echipă și de rezolvare a problemelor. Iată câteva idei și sfaturi pentru dezvoltarea abilităților elevilor prin proiecte extrașcolare:

- Cluburi și cercuri tematice: Crearea de cluburi sau cercuri pe teme diverse (știință, teatru, muzică, artă, matematică, informatică etc.) poate stimula interesul elevilor pentru diferite domenii și le poate oferi oportunitatea de a lucra împreună într-un mediu mai puțin formal decât cel din clasă.

- Proiecte de voluntariat: Implicarea elevilor în proiecte comunitare, cum ar fi curățenia parcurilor, plantarea de copaci sau ajutorul pentru persoanele vârstnice, poate dezvolta empatia, responsabilitatea socială și abilitățile de lucru în echipă.

- Ateliere practice: Organizarea de ateliere unde elevii pot experimenta diverse activități manuale sau artistice, cum ar fi olăritul, pictura, sculptura sau fotografie, încurajează creativitatea și dezvoltă abilități practice.

- Olimpiade și concursuri: Participarea la olimpiade sau concursuri pe diverse teme stimulează excelența, competitivitatea sănătoasă și dedicarea pentru o cauză.

- Tabere și excursii: Organizarea de tabere tematice sau excursii educative poate îmbogăți experiența de învățare a elevilor, expunându-i la noi medii și culturi.

- Dezvoltare personală și leadership: Programele de mentorat, atelierele de dezvoltare personală sau proiectele care promovează abilitățile de leadership pot fi extrem de benefice pentru elevi.

- Tehnologie și inovație: Cluburi sau ateliere în care elevii sunt încurajați să creeze aplicații, jocuri sau alte produse tehnologice pot stimula gândirea analitică, creativitatea și abilitățile tehnice.

- Sporturi și activități fizice: Acestea nu numai că mențin elevii activi fizic, dar promovează și spiritul de echipă, disciplina și abilitățile de comunicare.

- Evaluare și feedback: Este esențial să se ofere feedback regulat elevilor despre performanța și progresul lor în aceste proiecte, astfel încât să înțeleagă unde pot îmbunătăți și ce abilități au dezvoltat.

- Implicarea părinților: Părinții pot fi resurse valoroase, fie ca mentori, fie ca suport logistic pentru diferite activități.

Astfel, proiectele extrașcolare sunt instrumente valoroase pentru dezvoltarea holistică a elevilor, completând învățarea formală și oferindu-le oportunități diverse de dezvoltare personală și profesională.

4. Dezvoltarea atitudinilor elevilor. Atitudinile reprezintă predispozițiile sau tendințele individuale de a evalua anumite obiecte, persoane sau situații într-un mod favorabil sau nefavorabil. Sunt fundamentale pentru modul în care elevii percep lumea și interacționează cu ea. Proiectele extrașcolare pot juca un rol vital în modelarea și dezvoltarea atitudinilor pozitive ale elevilor într-o varietate de domenii.

Iată cum proiectele extrașcolare pot contribui la dezvoltarea atitudinilor:

- Atitudinea față de colaborare: Prin activități de grup sau proiecte de echipă, elevii pot învăța să aprecieze valoarea muncii în echipă și să dezvolte o atitudine pozitivă față de colaborare și compromis.

- Respectul și empatia: Proiectele care implică servicii comunitare sau voluntariat pot ajuta elevii să dezvolte o atitudine de respect și empatie față de ceilalți, în special față de cei care provin din medii diferite sau se confruntă cu provocări.

- Atitudinea față de învățare: Cluburile academice, olimpiadele sau atelierele pe teme diverse pot stimula curiozitatea și dorința de autoîmbunătățire, cultivând o atitudine pozitivă față de învățare.

- Responsabilitate și angajament: Organizarea sau participarea la evenimente, de la petreceri de clasă la campanii ecologice, poate învăța elevii să își asume responsabilități și să dezvolte o atitudine de angajament față de sarcinile lor.

- Deschiderea față de diversitate: Participarea la proiecte cu elevi din diferite culturi sau medii sociale poate promova acceptarea și aprecierea diversității, dezvoltând o atitudine deschisă și inclusivă.

- Autoeficacitate și încredere: Prin proiecte în care elevii sunt puși în situația de a-și depăși limitele sau de a învăța ceva nou, aceștia pot dezvolta o atitudine de încredere în propriile abilități.

- Atitudinea față de mediul înconjurător: Proiectele ecologice, de plantare de copaci sau de curățare a plajelor pot cultiva o atitudine de responsabilitate și respect față de natură.

- Etica și integritatea: Prin discuții, dezbateri sau proiecte legate de etică, elevii pot fi îndrumați să dezvolte o atitudine fermă față de integritate și corectitudine.

- Atitudinea față de sănătate: Cluburile sportive, atelierele de nutriție sau proiecte care promovează un stil de viață activ pot influența atitudinea elevilor față de importanța sănătății și a exercițiilor fizice.

- Reziliență și perseverență: Înfruntarea provocărilor în cadrul proiectelor extrașcolare, fie că este vorba de un concurs dificil sau de un proiect de lungă durată, poate învăța elevii să persiste și să dezvolte o atitudine de reziliență.

Pentru a asigura că proiectele extrașcolare au un impact pozitiv asupra atitudinilor elevilor, este esențial ca acestea să fie bine gândite, să aibă un scop clar și să fie însoțite de feedback constructiv și îndrumare din partea educatorilor și mentorilor.

5. Concluzie. După o explorare amănunțită a impactului proiectelor extrașcolare asupra formării elevilor, este evident că acestea nu reprezintă doar simple activități complementare, ci sunt piloni esențiali în construcția unui profil educativ complet. Ele oferă un cadru unde teoria se întâlnește cu practica, unde elevii pot experimenta, greși și învăța într-un mediu mai puțin formal, dar la fel de valoros. Prin aceste proiecte, tinerii sunt încurajați să își asume responsabilități, să lucreze în echipă, să se confrunte cu diversitatea și să își dezvolte capacitatea de a gândi critic și creativ. Mai mult, ele le oferă oportunitatea de a își forma atitudini pozitive, care îi vor ghida în deciziile și acțiunile lor viitoare. Într-o eră în care competențele și adaptabilitatea sunt la fel de valoroase ca informația pură, proiectele extrașcolare se dovedesc a fi nu doar benefice, ci indispensabile pentru dezvoltarea holistică a elevilor, pregătindu-i pentru viitorul nesigur și plin de provocări pe care îl au în față.

Pe măsură ce educația se adaptează la nevoile secolului 21, recunoaștem tot mai mult importanța unei abordări holistice a învățării. Lucrarea noastră aduce în prim-plan relevanța și puterea proiectelor extrașcolare în formarea completă a tinerilor. Această resursă nu doar prezintă argumente convingătoare despre beneficiile acestor activități, dar oferă și exemple concrete și strategii de implementare.

Bibliografie:

- Dumitru, M. (2010). Proiecte educaționale și dezvoltare personală. Editura Didactică și Pedagogică.

- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., & Pachan, M. (2010). A meta-analysis of after-school programs that seek to promote personal and social skills in children and adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 45(3-4), 294-309.

- Eccles, J. S., & Barber, B. L. (1999). Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters? *Journal of Adolescent Research*, 14(1), 10-43.

- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2006). Is extracurricular participation associated with beneficial outcomes? Concurrent and longitudinal relations. *Developmental Psychology*, 42(4), 698.

- Gardner, M., Roth, J., & Brooks-Gunn, J. (2008). Adolescents' participation in organized activities and developmental success 2 and 8 years after high school: Do sponsorship, duration, and intensity matter? *Developmental Psychology*, 44(3), 814.
- Holloway, J. H. (2000). Extracurricular activities: The path to academic success? *Educational Leadership*, 57(4), 87-88.
- Ionescu, M. & Chiș, V. (2017). Competențe transversale și activități extracurriculare: studiu de caz. *Revista de Cercetare și Intervenție Educațională*.
- Mahoney, J. L., Larson, R. W., & Eccles, J. S. (Eds.). (2005). *Organized activities as contexts of development: Extracurricular activities, after-school and community programs*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Miron, M. & Dima, G. (2014). Activitățile extrașcolare și beneficiile lor asupra elevilor. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*.
- Popa, D. (2020). Atitudini și valori în educația contemporană: influența proiectelor extrașcolare. Editura Pro Universitaria.
- Popescu, T. (2009). Rolul activităților extracurriculare în formarea personalității elevilor. *Revista de Pedagogie*.
- Stan, C. (2016). *Programe educaționale alternative în școala românească*. Editura Aramis.
- Vandell, D. L., Reisner, E. R., & Pierce, K. M. (2007). Outcomes linked to high-quality afterschool programs: Longitudinal findings from the study of promising afterschool programs. Policy Studies Associates, Inc.
- Voinea, L. (2013). *Educație nonformală și dezvoltare personală*. Editura Universitară.

LECTURA MODEL A TEXTULUI, FELURILE LECTURII, TIPURILE DE CITITORI- ÎN PROCESUL INSTRUCTIV-EDUCATIV

Prof. înv. preșc. Dobre Laurenția Ella, Grădinița Petrești, Corbeanca, jud. Ilfov

De obicei, prima lectură se face pe către profesor sau de către un elev cu o voce plăcută, caldă și cu abilități probate anterior, respectându-se anumite principii - mai întâi, va fi fidelă textului, identificându-se cu conținutul de idei și sentimente comunicate de scriitor, apoi, va fi adecvată și adaptată prin ton și ritm, stării afective trăite de autor, iar, nu în ultimul rând, e necesar să fie logică, expresivă și emoțională, pentru a-i capta pe elevi.

Pentru ca lectura propusă să aibă aceste atribute clare, profesorul este obligat să cunoască dinainte particularitățile, caracteristicile esențiale ale textului, subliniindu-le prin tonalitate, prin schimbări temporare de tonalitate și ritm, ferindu-se de citirea liniară sau monotona. De exemplu, tonul cald, apropiat, duos și melancolic, punctat de inflexiuni ale tonului grav, e propriu lecturii poeziei „Mama” de George Coșbuc, după cum, în citirea fragmentului din opera „Scrisoarea III” de Mihai Eminescu, tonul sfătos, blajin și calm va alterna cu cel aspru și orgolios, în concordanță cu sentimentele pe care le trăiesc cele două personaje. Cadrul didactic va ține seama de faptul că fiecare operă literară are o vibrație proprie, precum în muzică, unde fiecare partitură e redată pe tonalitatea ei specifică, și în cea literară trebuie sesizat tonul ei caracteristic, care exprimă cel mai bine conținutul de idei și sentimente. În acest sens, Tudor Vianu arăta că o bună lectură necesită măsură, absența oricărei gesticulații, sublinierea mijloacelor artistice cu ajutorul tonului, al pauzelor, al accentuării unor cuvinte. „La baza citirii și recitării trebuie să puneți mereu un act de înțelegere critică. Distribuiți astfel accentele, ridicați sau coborâți tonul, accelerați sau coborâți debitul, tonul, încât să mă faceți nu numai să simt conținutul emoțional al poeziei, dar și să înțeleg ce a voit poetul” (Vianu, 1961, p. 140).

În lectura textelor literare, profesorul e obligat să fie, totodată, un model pentru elevii săi, propunându-și să facă din ei cititori pasionați; referitor la tehnica lecturii, pasionat de arta

dramatică, Emile Faguet a fost preocupat de o tipologie a lecturii orale, adecvată semanticii textului și intenției educative a cititorului, fiind mai aproape de preocupările profesorului de literatură. Acesta distinge două tipuri de citire și două tipuri de lectură (Goia, 2008, p. 152, *apud* Faguet, 1973, p. 64):

- *cititul științific* - care este aplicantul unui limbaj de natură științifică, unde înțelegerea textului se realizează concomitent cu procesul de lectură;

- *cititul retoric* - care are loc mereu în fața unui auditoriu, în unele situații denaturându-se sensul textului;

Dacă privim lectura din perspectiva practicii școlare, astăzi, vom observa două modalități principale de abordare a textului, care sunt de obicei, succesive:

1. *Lectura hipologografică* - care este stângace, dependentă și cu un slab randament, fiind specifică ciclului primar, ce se caracterizează printr-o mecanică anume, ce angajează treptat identificarea literelor, a silabelor, apoi a cuvintelor și a frazelor, a enunțurilor; sensul celor citite se formează liniar, în ordinea strictă a derulării textuale, cursive, subiectul nu stăpânește codul, astfel elevul silabisește, avansând lent și anevoios, iar lectura devine o corvoadă pentru că cititorul începător nu are nicio inițiativă și se străduiește să citească tot ce-i cade sub ochi, indiferent dacă înțelege sau nu, sfârșind în plictiseală.

2. *Lectura hiperlogografică* - este cea avizată, autonomă și productivă, specifică cititorului-elev din gimnaziu și liceu, care citește fluent și expresiv un text literar, care înțelege și simte conținutul semantic al operelor citite des; lectura de acest fel se bazează pe recunoașterea simultană a mai multor cuvinte de către cititor, este silențioasă, capătă autonomie și funcționalitate, pentru că cititorul vine în întâmpinarea semnificației propuse de text, căutând indici semantici.

Vorbind despre tipurile de lectură, o clasificare detaliată, frecvent întâlnită în școală, este următoarea (Cornea, 1998, p. 84):

- lectura liniară - care reduce scriitorul la o stare de pasivitate, fără a-i lăsa posibilitatea de a se implica;

- lectura receptivă - textele acestui tip de lectură aparțin manualelor școlare, cursurilor, cărților de specialitate;

- lectura literară - care este condiționată de genul textului, dar și de disponibilitatea cititorului de a participa la ficțiune;

- lectura informativă - cea care îi ajută pe cititor să obțină informații concrete, punând accent doar pe informație;

- lectura exploratorie - este întâlnită în cazul cercetării unui simbol, cuvânt, lectură tipică lucrului cu dicționarul;

- lectura de cercetare - aceea care ajută la obținerea informațiilor, legate de o temă stabilită anterior;

- lectura rapidă - aceea care contribuie la raționalizarea mecanismelor perceptive, și la ameliorarea înțelegerii unui text.

Totodată, sunt de apreciat și clasificările tipurilor de lectură (Malița, 1973, p. 151, *apud* Goia, 2008, p. 154) după un criteriu unic, atunci când se disting trei feluri de a lectura o carte, după timpul afectat acesteia: cititul lent - de 5 pagini pe oră, cu creionul, hârtia, dicționare și alte instrumente alături; cititul normal, firesc, clar, de 25 de pagini pe oră, cu mici clipe meditative, acompaniat de muzică, este cititul senin, obișnuit, frecvent; citirea rapidă, 125 de pagini pe oră, este numită și citire în diagonală, când se parcurge o carte într-o ședință. Eseistul amintit afirmă că orice cititor, fără să se refere la vârsta acestora, își formează ritmul și regimul de lectură, așa cum își formează mersul.

În ceea ce privește cititorii aflați la vârsta școlară, se pot identifica patru tipuri de lectori la acest nivel (Herivan, 1973, p. 9):

Tipul A – îi cuprinde pe cititorii cu disponibilități de transpunere totală sau parțială în ficțiunea literară, lectori care se identifică, de obicei, cu eroul principal;

Tipul B – este reprezentat de cititorul care proiectează în opera literară propriile stări de spirit și pentru care eroul literar este o modalitate de cunoaștere nemijlocită a propriei naturi;

Tipul S (superior) – este ilustrat de cititorul în a cărui proiecție în opera literară, în eroul românesc sau liric, intervine judecata de valoare pe plan etic și estetic;

Tipul E (estetul) – îi cuprinde pe cititorii care privesc dincolo de personaje și acțiune, căutând elemente de natură strict estetică.

Lectura ca proces cunoaște două etape esențiale: prima, este cea *sensibilizatoare*, când rolul predominant îl deține intuiția artistică, percepută ca o facultate care mobilizează aspecte de natură psihică - memoria, voința, intelectul, intuiția afectivă, atenția, când cititorul percepe multiple sugestii necristalizate și nediferențiate, producându-i înțelesuri vagi și un fior de neliniște; cea de-a doua, este lectura *clarificatoare*, care tinde, prin repetate reveniri la text, la anumite părți ale acestuia, să identifice relații subtextuale, care configurează o structură de semnificații, menită să deschidă diferite perspective de interpretare.

Cele mai adesea întâlnite tipuri, modalități de lectură, în cadrul activității didactice sunt: *lectura corectă* - care implică citire clară, fără silabisire, fără omisiuni sau adăugiri, fără repetări sau inversiuni, cu intonația corespunzătoare; *lectura fluentă*, care se referă la citirea cursivă, fără pauze, fără întreruperi și poticneli, cu parcurgerea normală a textului; *lectura conștientă*, cea însoțită de perceperea și înțelegerea concomitentă a conținutului citit; *lectura expresivă*, care înseamnă, pe lângă celelalte calități amintite, sesizarea subtilităților textuale, a simbolurilor, a expresivității și valorii artistice; *lectura critică*, cea însoțită de analiză, comparație și evaluare, ea fiind o citire selectivă și repetată, în funcție de text și de obiectivul urmărit.

Bibliografie :

1.Faguet, E., (1973), *Arta de a citi*, Ed. Albatros, București

2.Goia, P., (2008), *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca

3.Herivan, M., *Tipuri de cititori*, în *Luceafărul*, XXV/1973

PARTICULARITĂȚI ALE DEZVOLTĂRII COPILULUI CU CES STUDIUL DE SPECIALITATE

Prof. înv. primar Irimie Nicoleta, Școala Gimnazială „Axente Sever” Aiud

Dezvoltarea copilului este un proces continuu de schimbări, transformări reversibile și ireversibile, un proces de integrare a structurilor și funcțiilor fizice și psihice care asigură ameliorarea conduitei generale și situaționale a copilului. Procesul continuu de transformare, de schimbare și de maturizare a structurilor și funcțiilor psihologice se reflectă la nivelurile a patru domenii ale dezvoltării copilului: fizic, psihic, social și la nivelul structurilor de personalitate.

Dezvoltarea copilului evoluează de la totală dependență de adult până la autonomie personală, independență fizică, psihică și socială. În procesul dezvoltării copilul acumulează cunoștințe, abilități, deprinderi, realizează conduite, se adaptează și schimbă ambianța, devine apt de explorări, își asumă responsabilități, devine personalitate.

Dezvoltarea fiecărui copil are particularități și trăsături individuale, specifice care necesită evaluare, abordare și înțelegere personalizată. Toți copiii au aceleași cerințe de creștere și dezvoltare: necesitatea de afecțiune și securitate, de apreciere și atitudine pozitivă, de încurajare și încredere în sine, de responsabilizare și independență, având în același timp și cerințe speciale, particulare, individuale.

Datorită specificului de dezvoltare și a altor factori care influențează dezvoltarea, pot apărea dezechilibre și dizabilități în dezvoltarea copilului. Dezvoltarea copilului cu CES prezintă un șir de dezechilibre și particularități specifice semnificative pentru organizarea procesului de învățare și abilitare/reabilitare a dezvoltării acestuia.

Copilul cu cerințe speciale posedă, alături de nevoile generale și alte nevoi, cu caracter particular, care nu sunt comune, obișnuite, oarecare. Pentru valorizarea socială a caracteristicilor de

acest tip, a fost utilizat termenul special cu sens de ocazional, remarcabil, sau rar, deosebit. Nu este desemnat un defect sau stigmat, care marginalizează social.

CES desemnează un „continuum” al problemelor speciale în educație, de la deficiențele grave și profunde la dificultățile/tulburările ușoare de învățare. Registrul acestora, în accepția UNESCO (1995), cuprinde:

- întârziere în dezvoltare/deficiență mintală/dificultăți/dizabilități severe de învățare/dizabilități intelectuale;
- deficiențe fizice/motorii;
- deficiențe vizuale;
- deficiențe auditive;
- tulburări emoționale (afective) și de comportament;
- tulburări (dezordini) de limbaj;
- dificultăți/dizabilități de învățare.

Conceptul de dificultăți de învățare este cunoscut mai ales ca dificultăți școlare și anume ca „dificultăți pe care le întâmpină unii elevi în asimilarea cunoștințelor, în formarea competențelor”.

Dificultățile sau dizabilitățile în dezvoltarea copilului le putem regăsi la diferite etape de dezvoltare ale acestuia, cele mai frecvente fiind:

Întârzierile în dezvoltare

Întârzierile în dezvoltarea copilului pot fi consecința factorilor ereditari, accidentelor biologice, sociale sau a unei îngrijiri neadecvate a copilului din fragedă copilărie. Copiii cu întârzieri în dezvoltare, de obicei, cu asistența adecvată reușesc să depășească aceste dezechilibre, adaptându-se optim la condițiile școlare și sociale.

Tulburările de dezvoltare

Tulburările de dezvoltare sunt ansamblu de manifestări somatice, neurologice, neurovegetative, psihologice, dispoziționale, cognitive și comportamentale. Acestea au o evoluție continuă, progresivă, exprimându-se în cerințe educaționale speciale, deseori, ireversibilă.

Retardul mintal/ dizabilitatea mintală

Retardul mintal este o stare de dezvoltare, care are diferite grade de manifestare: ușor, mediu, sever, profund. Copiii cu retard mintal ușor și mediu au probleme de cunoaștere, de atenție, incapacități motorii care duc la dificultăți de comunicare și de învățare. Retardul mintal poate fi însoțit de tulburări emoționale, dificultăți de auz, văz, de crize epileptiforme, de tulburări psihice și de comportament etc.

Copilul cu un retard mintal sever/profund, întâmpină mari greutăți în înțelegerea și îndeplinirea sarcinilor și, în special, în formarea abilităților de bază (motorii, autoservire, învățare, de limbaj etc.).

Copilul cu un retard mintal ușor poate însuși majoritatea abilităților pentru vârsta lui, dar într-un ritm mai lent, cu un sprijin esențial din partea părinților și al specialiștilor.

Oricât de gravă ar fi dizabilitatea mintală, copilul poate achiziționa abilități pentru îmbunătățirea vieții lui și a familiei, dacă este ajutat și sprijinit la timp de către adult.

Dizabilitatea neuromotorie

Copiii cu dizabilități/dificultăți neuromotorii sau ortopedice pot întâmpina dificultăți de deplasare, de autonomie personală, de adaptare, de învățare etc. Deseori, dizabilitățile neuromotorii sunt asociate cu întârzieri în dezvoltarea mintală.

Tulburările/ Dizabilitățile de învățare

Tulburarea de învățare este un termen general care descrie anumite probleme, dificultăți de învățare ale copilului. Tulburările de învățare sunt eterogene, asociate, specifice dezvoltării copiilor care afectează abilitățile motorii (mișcarea, coordonarea mișcărilor, orientarea în spațiu), abilitățile intelectuale (percepțiile, memoria, gândirea, atenția, limbajul/ vorbirea), exprimându-se în rezultatele academice (citit, scris, calcul matematic etc.), comportament și afectivitate.

Există două tipuri de tulburări de învățare: nonverbale care includ dificultățile psihomotorii (dispraxia, disgrafia) și verbale care sunt asociate cu tulburările de vorbire și ale limbajul de bază (dislexia și discalculia).

Bibliografie:

Gherguț, A., 2001, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată – Editura Polirom, Iași.

Ștefan, M., 2006, Lexicon pedagogic, Editura Aramis, București, p. 90.

Verza, E., 1998, Psihopedagogie specială, Editura Didactică și Pedagogică, București.

Vrașmaș, E., 2004, Introducere în educația cerințelor speciale, Editura Credis, București.

Vrașmaș, E., 2007, Dificultățile de învățare în școală, Editura Integral, București.

INDUSTRIA OSPITALITĂȚII ȘI ȘCOALA DE TURISM DIN ROMÂNIA

Prof. Beca Felicia, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia

Cu ocazia celebrării Zilei Educației, Federația Industriei Hoteliere din Romania a organizat un eveniment pentru elevii și studenții interesați de acest domeniu în perioada 9-10 octombrie 2023. Partenerii acestui demers au fost Asociația Profesorilor și Mentorilor din Turism – Edu4Tourism, Asociația Liceelor Hoteliere și de Turism din România și Student consulting.

Scopul acestui eveniment a fost de a continua demersul de conștientizare a atractivității domeniului pentru tineri precum și de a identifica o bază de practică de specialitate necesară în parcurgerea stagiilor de practică incluse în curriculum național. Membrii hotelieri și afiliați din cadrul comunității FIHR prezenți la nivel național au primit grupurile de elevi și studenți pentru a le oferi o imagine asupra a ceea ce

presupune o cariera în domeniul ospitalității – indiferent că se face referire la recepție, restaurant, organizare evenimente, activitate de vânzări sau activități de marketing. Cei prezenți au avut ocazia interacționării cu angajați care au împărtășit din provocările și avantajele de a alege acest domeniu ca și varianta de dezvoltare profesională.

Locațiile implicate în eveniment au putut fi vizitate în 9 sau 10 octombrie 2023, în urma înscrierii prealabile pe pagina evenimentului. La nivelul județului Alba unitățile școlare implicate, în acest an școlar, au fost Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” și Universitatea „1Decembrie1918” din Alba Iulia. Operatorul economic și membru agreeat de federație a fost Theodora Golf. Inima resortului Theodora Golf Club a fost gazda tinerilor pasionați și dormici de cunoaștere, urmărind inspirația următoarei generații de specialiști în ospitalitate. În cadrul resortului au fost descoperite culisele acestei industrii vibrante și ce înseamnă servicii de calitate și oferirea de experiențe de neuitat pentru turiști.

Acest eveniment a subliniat devotamentul hotelierilor pentru a promova excelența în domeniul ospitalității și pentru a oferi o doză de învățare și inspirație pentru viitorii profesioniști ai acestei industrii.

Turismul românesc pierde tot mai mulți angajați exact când se înregistrează un număr-record de companii care oferă servicii de cazare. Pentru revigorarea acestui domeniu și pentru a face față cererii, și oferta industriei ospitalității trebuie să fie pe măsură. Iar pentru asta e nevoie de angajați.

Acest lucru a determinat două organizații active în sectorul turistic, cu sprijinul Federației Industrii Hoteliere din România (FIHR), să lanseze un ghid de practică în industria ospitalității ce este destinat părinților, profesorilor din școlile de profil și agenților economici din domeniu.

Ghidul are drept scop încurajarea angajării elevilor din școlile de profil în industria ospitalității, dar și să ofere suport informativ atât părinților, cât și agenților economici care au nevoie de personal calificat. Ghidul își propune:

- Să crească procentul elevilor care în urma absolvirii școlilor de profil să rămână și să-și desfășoare activitatea în industria ospitalității.
- Să ofere un suport părinților pentru a înțelege activitățile și meseriile pe care copiii lor le pot îmbrățișa într-o unitate turistică.
- Să ofere suport agenților economici care au nevoie de personal calificat, pentru a oferi servicii la standarde ridicate.

În concluzie, între școală și industrie este și trebuie să existe o relație de interdependență. Școala trebuie să „povestească” cursanților săi lucruri cât mai aplicabile și reale, cât mai apropiate de viața activă, iar industria de specialitate trebuie să susțină acest proces de învățământ, nu numai financiar, ci și prin transfer de informații.

Bibliografie

- <https://adevarul.ro/stiri-interne/educatie/industria-ospitalitatii-face-eforturi-draconice-sa-2227890.html>
- <https://www.trendshrb.ro/business/relatia-dintre-educatia-in-turism-si-industria-ospitalitatii/>
- <https://kiiky.com/ro/best-hospitality-schools/>
- <https://www.fihir.ro/evenimente/ziuaeducatieiospitalitatii/>

REPERE APLICATIVE DE STIMULARE A IMAGINAȚIEI

Prof. Clucerescu Carmen Simona, Liceul „Toma Socolescu” Ploiești

Colaborarea dintre bibliotecă și membrii cercului de creație literară a avut ca finalitate cultivarea dragostei și respectului față de Măria Sa, Cartea, față de cuvântul scris. Cartea, biblioteca, *lectura* au constituit triada care ne-a unit eforturile, în a ne face singuri cărți; în multe dintre întâlniri, spațiul ales pentru desfășurarea activităților, biblioteca, a fost locul ideal, iar cărțile, poveștile copilăriei au creat un mediu special, propice creațiilor artistice. Numai muncind și lucrând, vezi pașii pe care-i parcurge o carte pentru a fi gata tipărită; bucuria de a spune - *e cartea noastră!* - ascunde și dorința elevilor de a le fi recunoscută și lăudată opera, dar le creează, în același timp, o atitudine de respect pentru textul scris.

Totul a pornit de la sportul pe care-l practică majoritatea elevilor de la clasa a XI-a B, tenisul de masă. În jocul de rol „Imaginează-ți că ești paletă și minge”, pe baza brainstorming-ului, elevii actori-creatori au cules un material care a îmbrăcat treptat forma unei poezii-dialog între două palete și o minge. Replicile fiecăruia au constituit o pagină de carte, despre conflictul între generații, după capsarea paginilor, fiecare a devenit un mic autor de carte, intitulată „Paleta de tenis”, având un format asemănător. Aspectul ei, de paletă de tenis, se datorează mai multor motive: copiii practicau acest sport, aspect specific universului lor interior, mingea este mobilă, trece cu ușurință de la o persoană la alta, asemenea ideilor emise.

Cartea-broșură a fost dăruită copiilor de la centrul Casa Eva, din Ploiești, alături de care am realizat un proiect de parteneriat, în cadrul căruia, cu ocazia sărbătorilor de iarnă, elevi voluntari din cadrul Liceului Tehnologic „Toma Socolescu” au prezentat un program artistic variat, iar mai apoi, au citit, cu multă dragoste, copiilor povești, adaptate vârstei lor, încercând să le ofere un moment deosebit, alinându-le singurătatea; astfel, îmbinând utilul cu plăcutul, elevii nu numai că și-au

exersat abilitățile de comunicare în urma *lecturii*, dar au reușit să aducă un strop de bucurie, pe fețele înlăcrimate ale copiilor.

Piesa de teatru reprezintă o activitate ce presupune relecturarea textului, în vederea identificării scenelor, transpunerea fragmentelor, la nivel de grupe, în dialog scris; distribuirea și învățarea rolurilor, realizarea spectacolului; acesta s-a desfășurat în Sala de Consiliu a Liceului Tehnologic „Toma Socolescu”, unde elevii au interpretat scene biblice specifice sărbătorilor de iarnă – *Naștera Domnului, Irozii, Închinarea magilor*. Elevii au fost astfel angrenați în acțiuni ce au depășit sfera strict formativă a actului educativ, bucurându-se și simțind emoția scenei, în postura unor mici actori.

Închinarea magilor – dramatizare

ELEVII COLEGIULUI NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN” DIN ALBA IULIA-PREMIATI DE CONDUCEREA LICEULUI PENTRU PERFORMANȚELE OBTINUTE ÎN CADRUL WORKSHOPULUI DE LA OLSZTYN DIN POLONIA (MOBILITATE 2- PROIECT ERASMUS+ ROBOTIC4HUMANS)

Prof. Rusu Sofica, Colegiul Național “Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Cu ocazia Zilei Internaționale a Profesorului, în data de 4 octombrie 2023, conducerea CN HCC a înmănat diplome de excelență elevilor și profesorilor participanți la proiectul Erasmus+ RoboTIC4 HUMANS (perioada de derulare a proiectului: 1 septembrie 2022 - 28 februarie 2025). Este vorba despre un parteneriat între asociații și 4 licee din patru țări europene: „Lycée Général et Technique Chaptal” din orașul Saint-Brieuc situat în Departamentul Côtes d’Armor din Bretania (Franța), liceul „V Liceum Ogólnokształcące im.Wspólnej Europy” din orașul Olsztyn (Polonia), liceul „Agrupamento de Escolas Carlos Amarante” din Braga (Portugalia) și Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia. Coordonatorul proiectului este Asociația franceză numită Association „Warmie et Mazurie” din Saint-Brieuc, departamentul Côtes d’Armor (Bretania). Alte instituții partenere în proiect sunt Asociația „Les Amis de Constanta”, cu sediul în orașul Plainel, departamentul Côtes d’Armor, Bretania și CIM Cavado, un organism public din regiunea Cavado (Portugalia) a cărei misiune este susținerea școlilor din regiunea Cavado.

Cei 10 elevi de la clubul XEO de robotică al Colegiului s-au deplasat în Polonia, la Olsztyn în perioada 24- 30 septembrie 2023 pentru al doilea workshop internațional Erasmus+. La liceul din Polonia, elevii au efectuat diferite task-uri cu roboții mBot, au vizitat 2 fabrici unde se află roboți industriali (Michelin și Greenmiles), au vizitat orașul Olsztyn și au realizat un colaj cu cele mai importante obiective turistice din zonă alături de elevi din Franța, Polonia și Portugalia. Elevii participanți la proiect au elaborat un glosar cu termeni din domeniul roboticii, în mai multe limbi (engleză, franceză, poloneză, portugheză, română). Elevii vor continua să lucreze la elaborarea un kit pedagogic pentru alți elevi și profesori care vor să învețe programarea roboților mBot, iar în luna februarie 2024, elevii se vor deplasa la Braga, în Portugalia pentru a continua schimbul de experiență în echipe mixte internaționale. Activitățile din proiectul Erasmus+ RoboTIC4HUMANS au fost înregistrate pe platforma eTwinning destinată școlilor din învățământul secundar din Europa și sunt postate pe platformă atât produsele realizate de elevii din cele 4 țări partenere cât și evenimentele create în vederea diseminării produselor realizate în cadrul activităților naționale și în cele 4 mobilități.

Un punct forte al schimbului internațional din cadrul proiectului Erasmus+ RoboTIC4HUMANS este descoperirea patrimoniului cultural al orașelor Alba Iulia, Olsztyn, Braga și Saint-Brieuc. Dacă la Alba Iulia, elevii internaționali și elevii români au descoperit împreună Cetatea Alba Carolina, muzele și monumentele din interiorul Cetății Vauban (activitatea denumită simbolic „Vânătoarea de comori”, dar și Castelul Huniazilor de la Hunedoara și Muzeul civilizației dacice și romane, „Magna Curia” de la Deva, la Olsztyn, în Polonia, ei au vizitat Primăria din Olsztyn cu ocazia primirii oficiale din 25 septembrie 2023, au efectuat un tur ghidat al orașului Olsztyn, au vizitat Parcul Științei și Tehnicii, au gustat din preparatele tradiționale poloneze. O excursie în orașul Gdansk, oraș port la Marea Baltică a fost efectuată, de asemenea. Orașul Olsztyn este un municipiu situat în nord-est-ul Poloniei, cu aproximativ 175 de mii de locuitori, centrul administrativ al voievodatului Varmia și Mazuria. Multe personalități au trăit aici sau au marcat istoria orașului. Aici a locuit Nicolaus Copernic, doi episcopi au frecventat orașul (Martin Kromer și Ignacy Krasicki). Însuși marele Napoleon Bonaparte a rămas peste noapte la Olsztyn în timpul unor campanii militare din epoca sa. În epoca modernă, orașul Olsztyn a fost vizitat de Papa Ioan Paul al II-lea. Olsztyn este un oraș cu peste 660 de ani de istorie interesantă, dar și un oraș cu un mare potențial economic, foarte atractiv pentru tinerii europeni din ziua de azi. În cadrul workshopului internațional de la Alba Iulia, dar și în cadrul workshop-ului de la Olsztyn din Polonia, elevii au dobândit cunoștințe și abilități care vizează dezvoltarea unei culturi generale despre roboți și rolul lor în societate. Fiecare partener a identificat în țara de origine roboți și domeniile unde ei funcționează (medical, industrial, domestic, social, etc). Elevii români au pregătit o prezentare în limba engleză despre robotul Ion, invenție românească, robotul consilier al Primului Ministru.

Proiectul are o frumoasă dimensiune interculturală și vizează posibilitatea pentru elevi de a se integra pe piața muncii din Europa: în Franța, în Polonia, în România sau în Portugalia. Prietenia și lucrul în echipă, dorința de cunoaștere a celuilalt, abordarea lucrului în echipe mixte internaționale prefigurează integrarea elevilor pe piața muncii europene. Cunoașterea unei culturi diferite de cultura țării de proveniență, călătoria cu avionul, cu trenul sau cu TGV-ul în țările europene reprezintă o șansă de a se forma ca viitori cetățeni europeni. Elaborarea tuturor produselor finale (machetă pedagogică robotică, glosar intitulat sugestiv „Robophilosophy” conținând vocabular din domeniul roboticii în 4 limbi europene, site-uri și colaje conținând imagini și activități filmate în cadrul proiectului, aspecte legate de interculturalitate și descoperirea patrimoniului material și imaterial, etc) îi vor ajuta pe elevi să-și dezvolte competențele profesionale și lingvistice.

Programele Erasmus+ sunt destinate tinerilor din Europa, ele sprijină cetățenia activă și învățarea pe tot parcursul vieții, încurajează dezvoltarea de competențe sociale și interculturale, contribuie la dezvoltarea gândirii critice și a creativității. Călătoria în Europa pentru a descoperi patrimoniul cultural european, dialogul în limbi străine pentru a rezolva sarcini de lucru și a socializa cu alți tineri sunt menite să dezvolte competențele transversale.

Foto 1. În sala profesorală a Colegiului Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, elevii participanți la mobilitatea din Polonia- proiectul Ersamus+ RoboTIC4HUMANS)-înmânarea diplomelor (elevii participanți la mobilitatea din Polonia și profesorii lor), în 4 octombrie 2023.

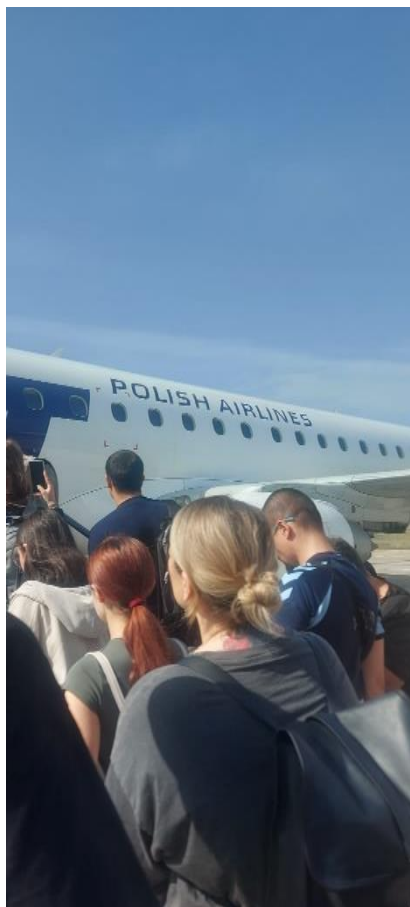

Foto 2 și 3. Cu avionul de la Cluj-Napoca la Varșovia, cu trenul de la Varșovia la Olsztyn- o frumoasă călătorie în Europa pentru cei 10 elevi din proiectul Erasmus+ RoboTIC4HUMANS și pentru profesorii însoțitori.

Foto 4. și 5. Participarea la activități culturale: teatru în limba poloneză la liceul gazdă a workshopului- „V Liceum Ogólnokształcące im.Wspólnej Europy” din orașul Olsztyn.

Foto 5 și 6. Primirea oficială a elevilor din cele 3 țări (Franța, Portugalia, România) la Primăria din Olsztyn, Polonia.

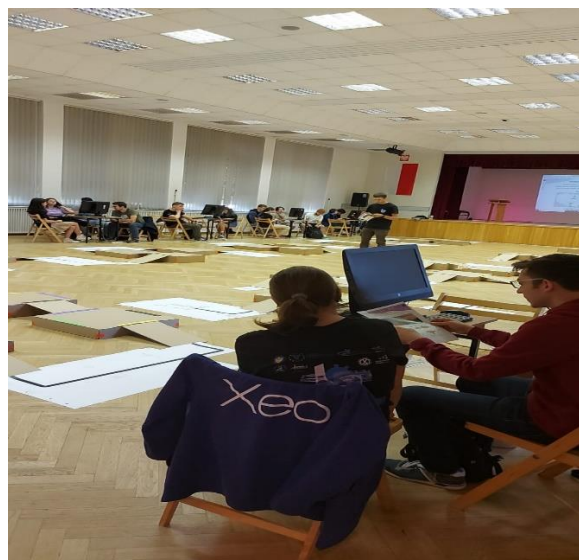

Foto 7, 8, 9, 10. Pregătirea roboților Mbot pentru task-urile de robotică. Fiecare țară a primit 4 roboți (finanțare din proiectul Erasmus+) și derularea activității practice (fotografii cu elevi în grupe de lucru mixte) în imaginile următoare...

Erasmus + RoboTIC4HUMANS Workshop timetable in Poland					
	Morning 7-12h	Lunch time	14h-17h	17-19h informal time	19h evening
Sunday 24/09/2023	Breakfast at hostel		Excursion to Gdansk		Dinner at hostel
Monday 25/09/2023	8h Breakfast at hostel 9h00- 10h30 Opening ceremony at City Hall 11h15 - 13h15 Guided city tour	13h15 - 14h15 Bruner	14h15-15h Transfer to the school 15h-16h Tour of the school	16h-18h Pupils: ice-breaking activities Teachers: Coffee + integration + discussion of the week's plan.	20h Dinner at hostel
Tuesday 26/09/2023	7h30 Breakfast at hostel Getting to school 9h30-12h Challenge 1	13h30-14h30 Bar familyjny	15h-17h Gr. 1 - tour of Michelin Gr. 2 - Robophilosophy	Transfer of both groups to the hostel	19h Dinner at hostel
Wednesday 27/09/2023	7h30 Breakfast at hostel Getting to school 9h30-12h Challenge 2	13h30-14h30 Bar familyjny	15h-17h Gr. 2 - tour of Michelin Gr. 1 - Robophilosophy	Transfer of both groups to the hostel	19h Dinner at hostel
Thursday 28/09/2023	7h30 Breakfast at hostel Getting to school 9h30-12h Memory piece of paper + team-building activities	12h30-13h30 bar familyjny	13h30-14h30 "Robotic dolly" 14h30-16h Cultural afternoon (treats with traditional delicacies and something more ☺)		19h Dinner at hostel
Friday 29/09/2023	7h30 Breakfast at hostel 10h-12h Transfer to the Science and Technology Park Activities in two groups (Green Miles)	12h45-13h45 bar familyjny	14h30-16h30 Closing ceremony of the workshop		18h30 closing dinner Bruner

Foto 11. Programul elaborat de echipa de profesori de la liceul polonez a fost bogat și interesant (vizite în mediul industrial pentru a observa roboții și sarcinile pe care aceștia le execută, vizite culturale, atelier de cultură generală despre rolul roboților azi, vizită în Parcul Științei și Tehnicii, activități de socializare, realizare de colaj de fotografii, etc).

Foto 20 și 21. Atelier cultură generală despre roboți și rolul lor în societate animat de profesorii liceului polonez în limba engleză în vederea elaborării unui glosar cu termeni din domeniul roboticii în limbi străine (engleză, franceză, poloneză, portugheză, română) ca produs final.

Bibliografie:

1. Ghidul Erasmus+ (articol on line) (consultat în data de 30 septembrie 2023), disponibil la adresa : <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/erasmus-programme-guide>
2. V Liceum Ogólnokształcące im. Wspólnej Europy (articol on line) (consultat în 30 septembrie 2023), disponibil la adresa : <https://waszaedukacja.pl/ponadgimnazjalne/v-liceum-im-wspolnej-europy-olsztyn-653/profile>
3. Olsztyn (articol on line) (consultat în data de 14 octombrie 2023) disponibil la adresa : <https://ro.wikipedia.org/wiki/Olsztyn>

COMUNICAREA

Profesor Țuculete Marinela, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Comunicarea este un fenomen atât de universal, de firesc și cotidian încât ne poate face să nu conștientizăm întotdeauna deosebita sa complexitate. Ori de câte ori are loc transmiterea de informații privind gânduri, idei, opinii, atitudini, evenimente, stări, este vorba despre o situație de comunicare. Ea presupune trei abordări:

1. **Comunicarea verbală.** Este transmisă prin cuvânt și prin tot ceea ce ține de acesta sub aspect fonetic, lexical sau morfosintactic. Este cea mai studiată formă a comunicării umane. Are formă orală sau scrisă, iar în funcție de acestea, utilizează canalul auditiv sau vizual. Permite formularea, înmagazinarea și transmiterea unor conținuturi extrem de complexe.
2. **Comunicarea paraverbală.** Este codificată și transmisă prin elemente prozodice și vocale ce însoțesc cuvântul și vorbirea în general. În această categorie se înscriu: caracteristicile vocii (tânăr-bătrân, alintat-hotărât, energic-epuizat), particularitățile de pronunție (urban-rural, zonă geografică, gradul de instrucție), intensitatea rostirii, ritmul și debitul vorbirii, intonația sau pauza. Paraverbalul nu poate ființa, ca formă, decât în același timp cu exprimarea verbală. El folosește canalul auditiv. Conținutul didactic în formă scrisă poate deveni diferit în forma sa orală. Orice cadru didactic știe că există tăceri-vinovății, tăceri-aprobări, tăceri provocatoare, tăceri-pedeapsă, exprimate atât de elevi, cât și de profesori.
3. **Comunicarea nonverbală.** Este transmisă printr-o diversitate de semne legate de mișcarea, gesturile, mimica, înfățișarea partenerilor.

Comunicarea poate fi dialogată sau monologată. Schimbul de informații dintre două sau mai multe persoane creează o situație de comunicare dialogată. Vocea neîntreruptă a cuiva în fața unuia sau a mai multor ascultători, care nu intervin în comunicare reprezintă o situație de comunicare monologată. În ambele situații, cei care comunică trebuie să fie atenți unii la ceilalți, să se audă, eventual să se vadă.

Situația de comunicare nu este posibilă fără următoarele componente: emițătorul (cel care transmite informația), receptorul (cel care primește informația) și mesajul (informația propriu-zisă). Pentru a fi înțeles, mesajul trebuie construit din elemente cunoscute deopotrivă de emițător și de receptor. Aceste elemente sunt organizate într-un cod și pot aparține unei limbi, unui ansamblu de gesturi sau de expresii ale feței, unui ansamblu de semnale diferite. Dacă emițătorul și receptorul nu au un cod comun, mesajul nu poate fi înțeles.

Pentru a ajunge de la emițător la receptor, mesajul are nevoie de un mediu, adică de un canal de transmitere: aerul, scrisoarea, telefonul, televizorul, calculatorul.

Prin urmare, comunicarea este o metodă tradițională de transmitere a informației căreia i se poate imprima un caracter activ. În activitatea elevilor, comunicarea este dirijată pas cu pas de cuvântul profesorului și constă în rezolvarea de sarcini înlănțuite într-o succesiune dată de raționamentul inductiv al pedagogului. La concluziile parțiale și finale elevii ajung sub îndrumarea directă și permanentă a profesorului, care le-a oferit pe parcurs situațiile tuturor premiselor necesare în ordinea gândită de el.

Bibliografie:

Bălan Bogdan, Boncu Ștefan, ... *Psihopedagogie*, Editura Polirom, 1998.

Parfene Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*, Editura Polirom, 1999

Pamfil Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu*, Editura Paralela 45, 2008

CAMPANIA GLOBALĂ PENTRU EDUCAȚIE 2023

*Prof. Înv. Preșc. Balea Livia-Valentina, Prof. Înv. Preșc. Galdău Andreea
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 1 Abrud*

Campania Globală pentru Educație este o mișcare a societății civile al cărei scop este de a combate criza globală din domeniul educației. Misiunea lor este de a ne asigura că statele iau măsuri pentru a asigura dreptul universal la o educație publică gratuită și de calitate

Campania Globală pentru Educație este susținută de aproximativ 90 de coaliții naționale - formate din organizații neguvernamentale, organizații ale comunității, sindicate ale profesorilor, asociații ale părinților și grupuri de protecție a drepturilor copilului, dar și de rețele și organizații regionale și internaționale.

Obiectivele pe care le urmăresc în plan național sunt:

1. Informarea și sensibilizarea partenerilor educaționali cu privire la cauzele și efectele fenomenului de bullying;

2. Creșterea gradului de conștientizare a nevoii de implicare directă și activă a copiilor, la nivelul școlii și comunității, ca factori cheie în vederea prevenirii și combaterii fenomenului de bullying;

3. Creșterea gradului de conștientizare a nevoii de implicare a întregii comunități școlare pentru prevenirea și combaterea fenomenului de bullying;

Ce este bullyingul?

Bullyingul este în general caracterizat ca un comportament agresiv, intenționat, menit să provoace suferință și care implică întotdeauna un dezechilibru de putere și tărie între agresor și victimă și se manifestă repetitiv, regulat, într-un grup de copii.

Caracteristicile fenomenului de bullying: repetat, intenționat, fenomen de grup, dezechilibru de putere între victime și agresori.

Tipuri de bullying:

- Fizic - lovire, ciupire, împingere, pocnire, constrângerea celui alt elev prin contact fizic;
- Verbal: amenințări, tachinare, insulte, bătaie de joc, șantaj, poreclire, împrăștierea de zvonuri și minciuni;
- Social - excluderea intenționată a cuiva dintr-un grup sau activitate, manipulare, ridiculizare, umilire;
- Cyberbullying - postări, mesaje, imagini, filme cu conținut abuziv/jignitor/ofensator, excluderea deliberată a unui copil în spațiul online, furtul de date cu caracter personal sau de parole ale unor conturi personale;

Activități pentru preșcolari și școlari mici:

Dacă în cazul elevilor din ciclul primar, gimnazial sau liceal activitățile încep cu un cadru teoretic, în cazul preșcolarilor sau școlarilor mici, se începe prin a desfășura jocuri educative potrivite vârstei copiilor. Ulterior, se vor purta discuții cu copiii, ei vor povesti ce s-a întâmplat concret în timpul jocurilor, ce au învățat, ce au simțit și cum a fost interacțiunea cu colegii. La finalul jocului sau jocurilor, se va repeta și fixa informațiile esențiale.

Exemple de activități care se pot realiza:

ACTIVITATEA 1: „Șoarecele și pisica”

OBIECTIVE:

- Să înțeleagă care sunt rolurile într-o situație de bullying și cum se simt experimentând-le;
- Să crească gradul de conștientizare asupra efectelor bullyingului pentru cei implicați.

PREGĂTIRE Spațiu suficient în clasă pentru a te mișca liber.

PAS CU PAS • La început, fiecare stă într-un cerc. Explicați-le copiilor că aceasta va fi o activitate fizică, în care vor crea un tunel cu brațele lor, în timp ce doi elevi, care se vor oferi voluntari, vor juca rolul șoarecelui și pisicii.

• Cereți-le copiilor, care doresc să se ofere voluntari să joace rolurile vânătorului (pisica) și prăzii (șoarecele) să vină în față.

- Aliniați restul grupului în rânduri egale. Toată lumea din rânduri întinde brațele pentru a-și atinge vârfurile degetelor cu persoanele din fața lor.
- Faceți un semn când să înceapă jocul. Pisica și șoarecele joacă leapșa, alergând printre perechile de elevi și pe sub tunelul pe care l-au create.
- Jocul continuă până când pisica prinde șoarecele sau durează o anumită perioadă de timp (un minut).
- Apoi, pisica poate alege elevi noi pentru a crea mai multe pisici (până la trei) pentru a vâna șoarecele.
- Dacă timpul o permite, pisica și șoarecele pot alege noi perechi de elevi să alerge și să se vâneze până când toată lumea a fost o într-unul din roluri.

DE REFLECTAT! Concentrându-vă pe elementul bullying

Înainte ca jocul să înceapă, cereți-le copiilor să fie conștienți de ce simt în fiecare situație și rol în timpul jocului. La sfârșitul jocului, puneți aceste întrebări pentru a începe discuția despre bullying:

- Cum v-ați simțit să fiți alergați prin tunel?
- Cum v-ați simțit să alergați pe cineva prin tunel?
- Cum v-ați simțit să fiți pereții tunelului?
- Ce a reprezentat persoana care era alergată?
- Ce a reprezentat vânătorul? Ce au reprezentat pereții Ați fost vreodată într-o situație care v-

a făcut să vă simțiți astfel?

SFATURI: Ideea este să extragem cum se simte să fii izolat/exclus și atacat (să fii vânat - șoarecele), și cum se simte să fii persoana care atacă pe altcineva (vânătorul - pisica) și cum se simte să fii martor (pereții & punțile). Pereții reprezintă martorii pasivi, elevii care văd bullying-ul, dar adesea se simt fără puterea de a face ceva legat de acesta pentru că sunt îngrijorați că li s-ar putea întâmpla și celor care se implică.

ACTIVITATEA 2 - EU AM GRIJĂ DE...

În cadrul acestei activități, participanților li se va aminti despre prietenie, importanța relațiilor pozitive și ce putem face pentru a fi buni prieteni pentru cei din jur. Încurajăm formarea unei comunități bazată pe respect și cooperare, copiii devin parteneri de drum în explorarea lumii. Se împrietenesc, se ajută unii pe alții pentru depășirea provocărilor, exersând spiritul de echipă și conlucrare.

SCOP EDUCATIV: Scopul este de a dezvolta empatia, grija față de semenii, de a crea cadrul perfect în care copiii să manifeste comportamente de respect, responsabilitate față de comunitate și să își întărească sentimentul de apartenență la grup.

DE CE AVEȚI NEVOIE? Jucăria preferată a copilului

IATĂ CUM SE PROCEDEAZĂ 1. Rugați copiii să-și aleagă o jucărie preferată. 2. Îndemnați-i să vorbească despre jucăria aleasă făcând o analogie cu prietenii de joacă: Ce reprezintă pentru tine un prieten?, Care sunt prietenii tăi?, Ce activități realizezi cu prietenii?, Cum ne purtăm cu ei?. 3. Solicitați-le ca pe parcursul unei zile să îngrijească jucăria aleasă, să se comporte ca un bun prieten cu ea, să se asigure că: mănâncă, doarme, se joacă, respectă rutina zilnică. 4. A doua zi, copiii povestesc experiența din ziua anterioară: ce activități au desfășurat, cum s-au simțit ei, cum cred că s-a simțit jucăria, insistând pe importanța griji, atenției și cum putem să fim buni prieteni pentru cei din jur. 5. Prin discuții ghidate ajutați copiii să exprime ceea ce au trăit.

SUGESTII Pot fi invitați și părinții să participe

ACTIVITATEA 3 – Cum ne facem noi prieteni

Abilitățile de interacțiune socială se referă la acele comportamente care-l ajută pe copil să inițieze și să mențină o interacțiune/relație cu o altă ființă umană, fie că e vorba de un alt copil sau de un adult. Cel mai frecvent folosite și utile comportamente de interacțiune se referă la: • Mesaje verbale utilizate frecvent pentru a începe o conversație: „Bună ....”, „Numele meu este.....”, „Cum te cheamă pe tine?”, „Vrei să ne jucăm împreună?” • Mesaje verbale utilizate frecvent pentru a atrage atenția celorlalți asupra propriei persoane: „Uite ce jucărie interesantă am eu aici!” • Mesaje verbale utilizate frecvent pentru a solicita mai multe informații cu privire la o situație/ persoană/

obiect/ context: „Ce e asta?”, „Ce face asta?”, „La ce folosește asta?” Copiii preșcolari învață comportamente interactive în relațiile cu ceilalți cu ajutorul părinților lor sau al cadrelor didactice. S-ar putea să fie mai multă nevoie ca adulții să le fie modele de urmat, înainte ca ei să fie capabili să afișeze astfel de comportamente în mod spontan.

SCOP EDUCATIV: Să interacționeze cu alți copii pentru a-și face prieteni noi

DE CE AVEȚI NEVOIE: Două jucării de pluș (ex. doi iepurași) Povestea despre Țupi și Dodo.

IATĂ CUM SE PROCEDEAZĂ: 1. Introduceți activitatea prezentând jucăriile de pluș și spunând că au venit în vizită la grădiniță pentru a le spune copiilor povestea despre cum au reușit să își facă prieteni; 2. Citiți următoarea poveste cu voce tare, după care discutați pe baza întrebărilor. „Țupi și Dodo sunt colegi la aceeași grădiniță și fac parte din grupa mică a iepurașilor. Ei nu se cunosc încă, dar ar vrea să se joace amândoi. Într-o zi când Țupi se juca cu cuburile, Dodo a mers la el și l-a întrebat: –Ce vrei să construiești aici? –Un castel mare, a răspuns Țupi. –A, eu știu să fac un turn mare. Pot să mă joc și eu cu tine? –Sigur, ai putea să mă ajuți să facem turnul castelului! –Pe mine mă cheamă Țupi. Pe tine cum te cheamă? –Dodo Țupi și Dodo au început să construiască un castel mare și frumos. Ei erau acum bucuroși că sunt prieteni și se joacă împreună.” 3. După citirea poveștii adultul va întreba copiii cum au reușit să se împrietenească cei doi iepurași; 4. În timpul jocului se accentuează formulele verbale folosite de iepurași pentru a se împrieteni și faptul că Dodo a venit cu o idee despre joc („pot să construiesc un turn mare”). 5. Pentru exersarea și internalizarea acestei abilități, copiii vor primi câte o jucărie o jucărie și vor fi încurajați să meargă să se împrietenească cu alți copii din grupă, așa cum au făcut iepurașii.

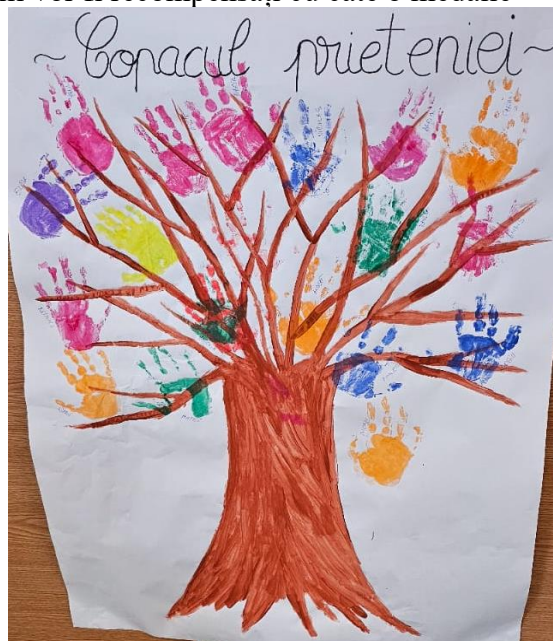
ACTIVITATEA 5 – Cum ne facem noi prieteni

SCOP EDUCATIV: Să interacționeze cu alți copii pentru a-și face prieteni noi.

DE CE AVEȚI NEVOIE: Două jucării de pluș (ex. doi iepurași) Povestea despre prima zi de grădiniță a lui Țupi

IATĂ CUM SE PROCEDEAZĂ: 1. Introduceți activitatea prezentând jucăriile de pluș și spunând că au venit în vizită la grădiniță pentru a le spune copiilor povestea despre cum au reușit să își facă prieteni; 2. Povestea despre prima zi de grădiniță a lui Țupi: Țupi era un iepuraș care avea 4 ani. Într-o zi mama și tatăl lui i-au spus că îl vor duce într-un loc unde sunt mulți iepurași ca și el și se va putea juca cu ei atât timp cât va dori, iar când vor ieși ei de la serviciu vor veni să-l ia acasă. Țupi a aflat că acel loc se numește grădiniță. În prima lui zi se simțea puțin speriat printre atâția iepurași. Nu mai văzuse niciodată așa mulți iepurași împreună și se gândea: „Oare le va plăcea de mine? Voi avea cu cine să mă joc? Dacă nimeni nu o să se uite la mine? În timp ce stătea el și se gândea observă că în jurul lui iepurașii merg și se uită la jucării, încep să vorbească și să se joace unul cu altul. Atunci își zise: „Cred că m-aș simți mult mai bine dacă aș întâlni acum un prieten cu care să mă joc! Dar cum să mă împrietenesc cu cineva? Mai bine stau și aștept să vină un iepuraș la mine! Dar poate nu o să vină niciunul și atunci voi sta toată ziua singur! Mai bine aș merge la un alt iepuraș și să-l întreb dacă vrea să construim ceva sau să căutăm niște jucării frumoase. Dar dacă nu va dori să se joace cu mine? A, nu-i nimic, o să întreb alt iepuraș. Poate el vrea să se joace singur. Câteodată și eu îmi doresc să stau singur.” Țupi se uită în jur și găsi un iepuraș care conducea niște mașini și îi spuse: –Uau, ce mașini frumoase ai găsit! Am și eu câteva. Vrei să le vezi? –Da, poate facem un concurs cu mașini! –Pe tine cum te cheamă? spuse Țupi. –Urechilă, zise iepurașul. –Pe mine mă cheamă Țupi. Cei doi iepurași începuseră și se jucară până veniră părinții după ei. În drum spre casă Țupi se gândea: „Totuși e un loc frumos grădinița, deși mi-a fost puțin frică la început. Măine o să-mi fac alți prieteni și o să descopăr alte jucării! Sunt bucuros că pot să îmi fac prieteni.” 3. După ce ați citit povestea, discutați cu copilul următoarele: –La ce se gândea Țupi în prima zi de grădiniță? –Cum se simțea el? –Ce s-a hotărât Țupi să facă? –Crezi că se distra la fel de bine dacă ar fi fost singur? –Ce s-a gândit la sfârșit? Cum s-a simțit? 4. Concluziile finale vor sublinia faptul că atunci când te simți singur poți oricând să-i găsești prieteni cu care să te joci. Grădinița este un loc în care poți să-ți faci mulți prieteni

Se fac aprecieri generale și individuale asupra comportamentului copiilor în timpul activității și rezolvării sarcinilor de lucru, apoi copiii vor fi recompensați cu câte o medalie

Bibliografie:

1. Clara Constantin, Proiectul "Să fim prieteni – Fără bullying în grădinițe", implementat de Salvați Copiii cu sprijinul Kaufland România.
2. Campania Cercetașii înving bullying-ul, Faceți bullying-ul de neacceptat. Pachetul de activități (2012), Disponibil online: <https://staging.scouts.org.uk/documents/safeguarding/scouts-brochure.pdf>
3. Materiale Campania Globală pentru educație 2023.

ACTIVITATE TRANSDISCIPLINARĂ – „CÂINELE”

Prof. înv. primar Alecușan Elena Gabriela, Școala Gimnazială „Toma Cocișiu” Blaj

Caracterul complex și integrat al unor probleme cum ar fi globalizarea, migrația, interculturalitatea, protecția mediului, explozia informațională, sărăcia, conflictele etc. revendică o abordare educațională transdisciplinară.

Pentru a face față incertitudinilor și schimbărilor continue caracteristice economiilor de piață, elevii au nevoie de competențe strategice, cum ar fi abilitățile de a învăța cum să învețe, abilitățile de rezolvare de probleme, abilitățile de evaluare.

Abordarea procesului curricular implică o anumită înțelegere a copilului, considerat ca un întreg, ca o ființă unitară, complexă; de aceea curriculum-ul nu trebuie să se adreseze separat unui aspect sau altul al dezvoltării copilului, ci să-l privească pe acesta în integralitatea sa. **Curriculum-ul integrat** este prezentat de educația organizată astfel încât traversează barierele obiectelor de studiu, aducând împreună diferite aspecte ale curriculum-ului în asociații semnificative care să se centreze pe ariile mai largi de studiu.

De aceea am încercat să abordez la clasă anumite teme în manieră transdisciplinară, pornind de la o anumită temă deoarece copilul cunoaște ceea ce-l înconjoară, nu disecat pe discipline de învățământ, ci ca un tot unitar.

Iată cum am conceput și susținut o lecție în această manieră, pornind de la subiectul *Câinele*.

PROIECT DE LECȚIE

CLASA: a III-a

SUBIECTUL: **Câinele**

OBIECTIV FUNDAMENTAL:

Dobândirea de informații referitoare la simțurile unui câine, rase canine, modul de îngrijire și hrănire;

Sensibilizarea elevilor în legătură cu universul animalelor de curte;

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

O1: Să se prezinte prin identificarea solicitată pe fișă;

O2: Să desprindă informațiile esențiale după citirea în gând a textului *Supărarea lui Azor* (pe baza întrebărilor de sprijin);

O3: Să scrie cuvinte cu același înțeles pentru *necăjit, vesel, furios, a se uita*;

O4: Să precizeze câteva *însușiri morale* ale lui Azor și ale lui Motănel (în funcție de comportamentul fiecăruia);

O5: Să rezolve problema dată;

O6: Să prezinte colegilor informații referitoare la simțurile unui câine;

O7: Să interpreteze cântecul *Cățelușul*;

O8: Să confecționeze din hârtie un cățeluș;

O9: Să deseneze fața câinelui veselă sau tristă, în funcție de modul în care s-au simțit pe parcursul orei.

STRATEGIE DIDACTICĂ: mixtă

Mijloace didactice: fișe de lucru, carioca, culori, CD-player, CD - Cântecul copilăriei etc Metode didactice: conversația, exercițiul, jocul didactic, explicația, exerciții de energizare, metoda colțurilor

BIBLIOGRAFIE: Chivulescu, Liliana: *Consiliere și orientare educațională* – Ghidul învățătorului, Ed. Coresi, București, 2005

MOTIVAȚIA: Această lecție este importantă deoarece le permite elevilor să dobândească diferite informații referitoare la câini, îi sensibilizează pe copii, le trezește interesul pentru îngrijirea animalelor de curte. Totodată sunt exersate anumite priceperi și deprinderi specifice unor discipline ca: matematică, abilități practice, educație muzicală plecând de la tema dată.

SCENARIUL LECȚIEI

I. EVOCARE

* Exerciții de spargere a gheții

Învățătoarea va descrie modul de desfășurare a acestora: fiecare elev va completa fișa prin care se va identifica cu o anumită floare, cu un anumit joc etc.

De exemplu:

*Dacă aș fi un animal, aș fi ...

*Dacă aș fi o floare aș fi ...

*Dacă aș fi o mașină aș fi ...

II. REALIZAREA SENSULUI

* elevii vor fi anunțați că vor desfășura o activitate transdisciplinară, având ca temă *Câinele*.

* elevii vor citi în gând textul *Supărarea lui Azor* de pe fișa primită;

* vor fi explicate cuvintele necunoscute.

Se va verifica dacă elevii au desprins informațiile esențiale din textul citit prin următoarele întrebări:

* Care este titlul textului?

* Cine este autorul?

* Care sunt personajele care participă la întâmplare?

* Ce s-ar fi întâmplat dacă Azor nu era atent?

Elevii vor scrie pe fișa individuală cuvinte cu același înțeles pentru cuvintele date.

III. REFLECȚIA

Utilizând metoda colțurilor, elevii vor fi solicitați să enumere câteva *însușiri morale* ale celor două animale: bunătate, răutate, grijă, milă, nepăsare etc.

Prin jocul de rol, un elev – Motocel- își va cere scuze de la alt elev – Azorel.

Fiecare elev va rezolva apoi individual problema dată pe fișă. (III.1) Se va corecta această problemă.

Se va interpreta , cu ajutorul CD-ului, cântecul Cățelușul.

IV. EXTENSIA

Elevii vor fi împărțiți în trei echipe, fiecare echipă urmând apoi să prezinte celorlalte informațiile dobândite referitoare la simțurile unui câine: miros, auz, văz.

V. EVALUAREA

Se va confecționa un Azorel din hârtie, expresia feței acestuia fiind desenată în funcție de modul în care s-au simțit la oră.

Data: Numele și prenumele:

Fișă de activitate transdisciplinară
- CÂINELE -

I.1.Citește cu atenție textul de mai jos:

Supărarea lui Azor
după Monica Rohan

Azor este tare necăjit. A fost certat de stăpână fără a fi vinovat cu ceva. Stătea pe prispă, când l-a văzut pe Motocel furișându-se spre colțul casei. Pășea încet pe pernuțele lăbuțelor și se uita cu viclenie. La ce se uita, oare? Azorel a întins capul ca să vadă mai bine.

- Aha!

Motocel privea țintă spre pușorii de rândunică. Aceștia se apropiaseră de mălaiul pentru găinușe. Ciripeau vesel și fără grijă.

Un pas și pisiul ar fi pus lăbuța pe unul dintre pușori. Azor a lătrat furios. Când s-a sculat, a atins ulciorul cu apă pus pe prispă. Acesta s-a răsturnat și s-a spart. Stăpâna a ieșit din casă și l-a alungat supărată în timp ce strângea cioburile împrăștiate.

prispă - terasă îngustă la casele țărănești

ulciorul – vas de lut cu gâtul strâmt, cu una sau două toarte folosit pentru păstrarea și transportul lichidelor

2. Scribe cuvinte cu același înțeles pentru:
necăjit- vesel- furios- a se uita-

II.1. De ce nu se poate dezvinovăți Azor? Ținând cont de comportamentul fiecăruia, cum este Azor? Dar Motocel?

2. Cum ți-ai cere scuze de la Azor dacă ai fi Motocel?

III.1. Rezolvă problema următoare:

La un adăpost pentru câini s-au adus în prima zi 7 cutii cu câte 8 pungi de Pedigree. A doua zi s-au mai primit 32 de pungi.

Câte pungi s-au primit în total?

Rezolvare:

.....

Răspuns:.....

IV. Citește și spune-le colegilor despre simțurile unui câine!

V. Realizează-l pe Azorel din hârtie!

VI. Interpretează cântecul Cățelușul.

VII. Rezolvă sarcinile de pe fișa primită. (Temă)

Știi că...? (Simțuri de câine)

Mirosul

Câinii sunt faimoși pentru nasul lor. Simțul lor olfactiv este de 1000 până la 10.000 de ori mai bun decât al nostru și au peste 220 milioane celule olfactive în nas, față de cele numai 5 milioane ale noastre.

Pe lângă faptul că sunt cei mai buni prieteni ai noștri, câinii au devenit agenți care își folosesc mirosul ca să detecteze bombe și droguri, ca să caute criminali și nu numai. E posibil ca în curând medicii să îi folosească pentru a depista, tot cu ajutorul mirosului, pacienții bolnavi de cancer!

Auzul

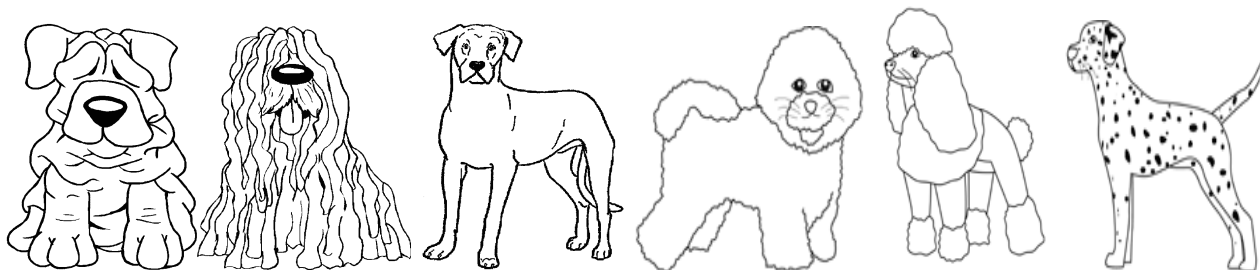
Auzul unui câine este extraordinar de fin. Asta înseamnă că un câine poate să audă un zgomot de la 80 de metri distanță, pe care dv. îl auziți abia când ajungeți la 20 de metri distanță de el. Câinii nu pot doar să audă acel sunet, ci și să aprecieze cât este de înalt și să depisteze locația exactă de unde provine.

Văzul

Oamenii se întreabă de mulți ani cum văd câinii lumea. În general, câinii pot să vadă culorile, dar nu la fel de bine ca noi. Pentru câini, culori cum este verdele ar părea probabil diverse nuanțe de gri. De asemenea, câinii nu pot să facă diferența între culori precum portocaliu și roșu. Totuși, văzul câinelui este mai bun decât al nostru când trebuie să detecteze mișcarea sau să vadă în întuneric.

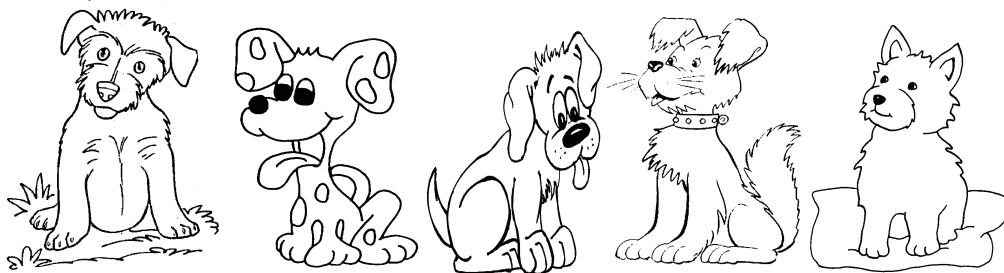
Temă

- * Răsfoiește cărți, atlase, reviste despre animale. Pune în biblioteca clasei tale aceste materiale.
- * Reține numele câtorva rase de câini: dalmățian, pudel, bichon, cocker spaniel, labrador, shar pei, basset, bulldog, mastif, chow-chow.
- * Încearcă să identifici câteva rase de câini, apoi colorează imaginile.

*Privește chipurile cățelușilor. Ce-ți inspiră? Ce crezi că vor să „spună” ?

*Dacă îi colorezi, se vor înveseli!

Bibliografie:

1. Crăciun, Corneliu: "Metodica predării limbii române în învățământul primar". Ediția a VII-a – Editura Emia, 2007;
2. <https://www.royalcanin.com/ro/dogs/breeds/breed-library>
3. <https://www.creeaza.com/didactica/didactica-pedagogie/TRANSDISCIPLINARITATEA-O-NOUA-417.php>

EDUCAȚIE ECOLOGICĂ: REDUCEREA RISIPEI ALIMENTARE

Prof. Moghioriu Ana, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia

Ziua Mondială a alimentației este marcată în fiecare an, pe 16 octombrie. Evenimentele desfășurate pe glob în această zi au drept scop sensibilizarea populației cu privire la problemele legate de sărăcie și foamete.

Prin intermediul acestei zile se dorește evidențierea faptului că milioane de persoane din întreaga lume nu își pot permite o dietă sănătoasă și nici nu au acces la mâncare cu adevărat nutritivă.

Potrivit statisticilor privind foametea în lume, 785 de milioane de oameni nu au suficientă hrană pentru a susține un stil de viață sănătos.

Foametea mondială este o problemă complexă și există oameni care consideră că problema poate fi rezolvată. Unii Experți consideră că soluția pentru a pune capăt foametei în lume este să nu mai risipim alimente. Cele mai multe alimente risipite sunt legumele, cerealele și rădăcinoasele bogate în amidon. Aceste alimente sunt irosite în timpul producției agricole și în timpul depozitării post-recoltare. Totodată, risipa de hrană crește nevoia de a produce mai multe alimente.

Obiective specifice și scopuri:

- Apărarea și întărirea sănătății personale și colective
- Însușirea cunoștințelor cu privire la păstrarea optimă a alimentelor
- Formarea unor deprinderi de alimentație rațională
- Implicarea responsabilă a copiilor în acțiuni de protecție a sănătății.

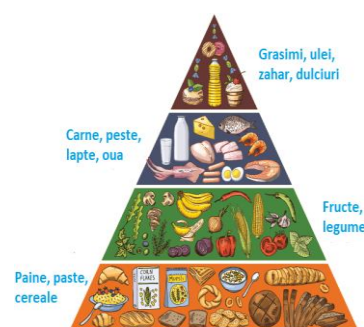
Scop:

- Formarea unor deprinderi igienico-sanitare privind promovarea unui stil de viață sănătos, protecția mediului ambient și prevenția bolilor
- Formarea unei atitudini pozitive față de sănătatea individuală
- Cunoașterea valorii nutritive a alimentelor și preparatelor consumate
- Conștientizarea unui program riguros de masă, activitate fizică, trai

Ce înseamnă o alimentație sănătoasă?

O alimentație sănătoasă presupune consumul echilibrat de alimente sănătoase și diversificate, ce oferă organismului nostru substanțele nutritive necesare.

Piramida alimentară este un ghid care prezintă întregul aport alimentar sănătos de care corpul are nevoie în mod regulat. Piramida alimentară este împărțită în grupuri sau secțiuni și menționează care ar trebuie să fie aportul pentru fiecare grup de alimente. Această piramidă alimentară este extrem de importantă pentru copii, deoarece aceștia trebuie să știe ce alimente să mănânce în fiecare zi pentru a-i ajuta în procesul de creștere.

Risipa alimentară:

Risipa de hrană înseamnă toate alimentele produse pentru consumul uman care se pierd sau sunt aruncate pe traseul parcurs de la locul de producție până în farfurie.

Cumpărăm mai mult decât avem nevoie. Diferența dintre cantitatea disponibilă și cea consumată este foarte mare, rezultând pierderi alimentare și pierderi de produse atât finite, cât și în procesul de pregătire pentru consum. Produsele alimentare irosite (deșeuri) sunt produse pe care nu le folosim în consum zilnic și totuși am cumpărat mai mult.

Factorii care contribuie la risipa alimentară includ:

- Planificarea nepotrivită de cumpărături de alimente și promoțiile precum „cumpărați unul și obțineți unul gratuit” duce la achiziționarea sau pregătirea de mâncare în cantitate prea mare,

- Neînțelegeri cu privire la semnificația „expiră la” și „a se consuma de preferință până la”, etichete cu date care duc la creșterea cantităților de alimente risipite,

Combaterea risipei alimentare:

Deși cantitatea de alimente aruncate este foarte mare, schimbarea stă în mâinile noastre, iar soluțiile pentru a evita și a reduce risipa alimentară sunt:

1. Planificarea meselor în avans. (Un meniu săptămânal planificat în avans te poate ajuta să-ți organizezi comportamentul alimentar, dar și să reduci pierderile).
2. Listă de cumpărături! (Cumpărarea numai a alimentelor de care e nevoie este una dintre cele mai simple modalități de a contribui la reducerea risipei. Acest lucru va permite concentrarea doar la lucrurile de care ai de fapt nevoie, reducând probabilitatea de a cumpăra în exces).
3. Păstrează și depozitează alimentele corespunzător! (Păstrează resturile în recipiente etanșe pentru a le proteja de uscare. Nu lăsa mâncarea gătită pentru perioade îndelungate de timp la temperatura camerei)
4. Verifică întotdeauna data de pe ambalaj! (Nu uita să verifici data de pe etichetă atunci când faci cumpărături. Dacă nu intenționezi să consumi alimentele imediat, alege să cumperi alimente cu o dată de expirare mai târzie.)
5. Luați în considerare bugetul (produse alimentare irosite înseamnă bani iroșiți)

Bibliografie:

- 1.Ene Corina. Impactul Securității alimentare în elaborarea politicilor nutriționale și alimentare, Teza de doctorat, 2005
- 2.Gaină B. Viitorul alimentației raționale aparține produselor ecologice nonpoluate. Buletin informativ-analitic AITT, februarie, 2009.
- 3.Lavinia Mădălina Micu, Doru Ion Petanec - Calitatea si siguranța produselor alimentare în contextul reglementarilor impuse de Uniunea Europeana, Buletinul AGIR nr.1-2/2008

BENEFICIILE ALE MUNCII ÎN ECHIPĂ PENTRU DEZVOLTAREA ȘI SUCCESUL ELEVILOR

Prof. Ursaleș Traian Nicolae, Liceul Tehnologic „Dorin Pavel” Alba Iulia

Pentru a trece în revistă beneficiile muncii în echipă, trebuie să răspundem, mai întâi la unele întrebări:

Ce este o Echipă?

ECHIPA reprezintă un grup de elevi, care, sub îndrumarea unui șef, îndeplinesc în același timp, o acțiune comună.

Ce este Munca în echipă?

Munca în echipă poate fi definită cel mai simplu ca fiind un grup de elevi, care lucrează împreună pentru îndeplinirea unui obiectiv comun.

Cum se alege o echipă?

Echipele pot fi constituite:

- de către profesor sau
- de către elevi.

Important este ca toți elevii care fac parte dintr-o echipă, să fie activi în rezolvarea sarcinilor, să fie tratați ca fiind egali și respectați de toți membrii echipei dar și de către profesor.

Câți elevi pot face parte dintr-o echipă?

Din punctul meu de vedere **echipele, nu trebuie să fie foarte mari**, deoarece într-o echipă numeroasă, există riscul ca unii elevi să domine activitatea, iar alții să participe mai puțin sau chiar deloc în realizarea sarcinilor de grup.

Care este cea mai mare provocare pentru un cadru didactic pentru ca munca în echipă să poată duce la succesul elevilor?

Cel mai greu lucru este, să poți stimula membrii grupului să lucreze eficient și împreună, pentru a da rezultate maxime.

Care sunt secretele succesului în echipă a elevilor?

Pentru ca munca în echipă să aibă rezultatele scontate este important ca:

- ca fiecare membru al echipei să se simtă important,
- ca fiecare membru al echipei să-și asume sarcina pe care o are.
- ca fiecare membru al echipei să fie conștient că este esențial atât pentru succesul echipei cât și pentru dezvoltarea fiecărui membru în parte.
- ca membrii echipei să recunoască pe unul dintre membri ca șef, care să coordoneze munca echipei.

În urma practicării mai multor modalități de a aplica munca în echipă la clasă am constatat următoarele:

- Rezultatele într-o clasă, sunt mult mai bune, dacă echipele, sunt apropiate din punct de vedere valoric, întrucât elevii mai slabi învață de la elevii mai bine pregătiți.
- Echipele dau randament maxim, dacă sunt anunțate de la început că sunt recompensate, în funcție de munca depusă. Aici se poate face și o diferențiere a recompenselor, în funcție de contribuția fiecărui elev în cadrul echipei.
- Rezultatele sunt cu atât mai bune, cu cât colaborarea între membrii echipei este mai bună, respectiv, cu cât modul de organizare al echipelor este mai bun.
- Pe lângă rezultatele avute în cadrul echipei, toți elevii participanți în cadrul muncii în echipă își dezvoltă abilitățile de comunicare. Fiecare membru ascultă părerea celui alt și își expune propria opinie, pentru a participa activ la luarea deciziilor.

În continuare sunt trecute principalele avantaje și dezavantaje ale muncii în echipă.

AVANTAJELE MUNCII ÎN ECHIPĂ PENTRU DEZVOLTAREA ȘI SUCCESUL ELEVILOR

- încurajarea elevilor să învețe și să muncească împreună, iar colaborarea se poate baza pe sprijin reciproc, pe toleranță, pe un efort susținut către același scop.
- sprijinirea elevilor să respecte valoarea tuturor indivizilor ;
- facilitarea schimbului de cunoștințe și experiență între elevi; a profita de învățarea din grupul de colegi (prin intermediul experiențelor împărtășite, fiecare individ va fi ajutat să devină mai conștient de propriul comportament).
- încurajarea elevilor în a-și evalua fiecare contribuția în cadrul unei echipe, în funcție de munca depusă.
- autodisciplinarea elevilor, prin faptul că, muncind în echipă în cadrul unor asemenea activități, se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități.
- lucrând în echipă, elevii învață că trebuie să colaboreze pentru a excela.
- ajută elevii să se integreze, după ce termină școala, la locurile lor de muncă.
- dezvoltă abilitatea de comunicare a elevilor între ei.
- dezvoltă abilitatea de sprijin față de coechipieri, manifestarea empatiei și grijii față de colegi. Pentru ei, membrii echipei sunt colaboratori și nu concurenți și ei știu să se respecte unul pe celălalt.

DEZAVANTAJELE MUNCII ÎN ECHIPĂ PENTRU DEZVOLTAREA ȘI SUCCESUL ELEVILOR

- riscul de încetinire a ritmului de dezvoltare intelectuală a elevilor cu performanțe slabe care pot profita de munca și de rezultatele celorlalți colegi.
- Riscul apariției unor conflicte în cadrul echipei, moment în care profesorul trebuie să intervină în aplanarea conflictului.

- contribuția inegală: de obicei unii membrii contribuie mai mult decât alții, ceea ce poate provoca nemulțumire și reducerea motivației, lucru care poate fi eliminat prin autoevaluarea elevilor în cadrul echipei.
- pot apărea și unele obiective individuale, mai importante decât obiectivele echipei.
- competiția trece pe plan secundar, prioritară devenind colaborarea, munca în echipa, bazată pe sprijin reciproc, pe toleranță, pe efort susținut din partea tuturor, îndreptat către același scop.
- constrângeri de timp și de resurse. În unele cazuri, lucrul în echipa poate duce la întârzieri din cauza necesității de coordonare și colaborare.

În concluzie, cred că majoritatea acestor dezavantaje, pot fi minimizate de către cadrul didactic care supraveghează munca în echipe. Consider ca aceste dezavantaje depind de abilitatea cadrului didactic, de pregătirea lui profesională și de încrederea pe care o inspiră elevilor, pentru ca acestea să rămână minime.

EDUCAȚIA COPILULUI: EXPERIMENTE ISTETE ȘI DISTRACTIVE PENTRU DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI

Prof. învă. preșc. Rus Nicoleta Livia, Grădinița cu P.P. Step by Step Nr 12 Alba Iulia
Prof. învă. preșc. Mureșan Doina Maria, Grădinița cu P.P. Step by Step Nr 12 Alba Iulia

EXPERIMENTUL este o activitate didactică de predare - învățare prin care cu ajutorul unor operații acțional - intelectuale se explică cauzele producerii unui fenomen. Folosind aceasta metoda am urmărit stimularea interesului pentru cercetarea experimentală și a comunicării rezultatelor de învățare în grup. Experimentele se caracterizează prin: curiozitate, implicare, cercetare, emoție și suspans. Produc emoții pozitive (satisfacție, bucurie, entuziasm), iar copiii sunt puși în fața unei situații de învățare prin descoperire, ceea ce le sporește stima de sine și le dezvoltă spiritul de muncă în echipă; valori și atitudini necesare succesului școlar și profesional.

Metoda experimentării este una foarte atractivă, ce implică învățarea prin descoperire, stimulează imaginația, spiritul creativ și științific. Experimentul se referă la un set de observații sistematice în contextul rezolvării unei probleme sau chestiuni, pentru a sprijini sau dezminți o ipoteză sau cercetare privitoare la fenomene. La grădiniță, experimentele ajută la înțelegerea anumitor fenomene sau mecanisme. Cu ajutorul acestora, copiii percep lumea înconjurătoare mai ușor.

Acestea au ca scop stimularea curiozității privind explicarea și înțelegerea lumii înconjurătoare, dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător, precum și stimularea curiozității pentru investigarea acestuia

Obiective operaționale:

- Să formuleze ipoteze pentru experimente;
- Să formuleze concluzii și să verifice dacă experimentul răspunde ipotezelor formulate la început;
- Să comunice impresii, idei pe baza observărilor efectuate;
- Să experimenteze pentru a descoperi relațiile cauzale între fenomene;
- Să mănuiască cu atenție materialele puse la dispoziție;

EXPERIMENT CU LUMÂNARE

Materiale necesare: Lumânare, pahar transparent, farfurie, colorant alimentar, brichetă.

Mod de lucru: Se toarnă apă într-o farfurie și se așază lumânarea

aprinșă în centrul ei. Vom așeza paharul peste lumânare și vom aștepta să vedem ce se întâmplă. Vom observa că apa se retrage toată în pahar. Explicăm copiilor că lumânarea s-a stins pentru că a consumat oxigenul din pahar, acesta ajungând la un nivel prea scăzut pentru a menține flacăra. Observăm ce se întâmplă cu apa din tavă. Aceasta va urca de-a lungul lumânării. După stingerea lumânării, aerul din pahar începe să se răcească. Atunci când temperatura aerului scade, se contractă, iar presiunea din pahar devine mai scăzută decât cea din afara borcanului. Astfel, datorită presiunii externe, apa urcă în pahar până când presiunea din interiorul paharului și presiunea din exteriorul său vor deveni egale.

LAPTE COLORAT

Materiale necesare: lapte, colorant alimentar, detergent lichid, o farfurie

Mod de lucru: Se pune lapte într-o farfurie și se adaugă câteva picături de colorant alimentar. Se ia pe deget o picătură de detergent lichid și se introduce în mijlocul farfuriei u lapte. Laptele va începe să se „miște” și să formeze frumoase modele colorate, ca un curcubeu.

EXPERIMENT CU APĂ COLORATĂ

Materiale necesare: Șase pahare transparente, colorant alimentar, hârtie de bucătărie,

Mod de lucru: Trei dintre pahare se umplu cu apă, iar celelalte trei rămân goale. În cele trei pahare cu apă se va introduce colorant alimentar (noi am folosit roșu, galben și albastru). Acum paharele se așează în felul următor: un pahar cu apă și colorant și un pahar gol. După ce am așezat toate paharele, bucata de hârtie o împăturăm de mai multe ori. Aceasta se așează astfel încât să treacă din paharul cu culoare în cel gol. Apoi așteptăm... și așteptăm... și așteptăm! În jumătate de oră apă colorată va trece prin hârtie că printr-un tub și va începe să picure în paharul gol. Culoarele se vor combina, și am observat că prin combinarea culorilor au apărut și alte nuanțe. Din culoarea roșie și galben avem culoarea portocalie, din galben și albastru a rezultat culoarea verde și din albastru și roșu a ieșit culoarea mov.

OUL CAUCIUCAT

Materiale necesare: ou crud, oțet, pahar transparent.

Mod de lucru: Punem în pahar oul crud și turnăm oțet, astfel încât coaja să fie acoperită de lichid;

Așteptăm câteva minute și ne uităm la pahar. Vom observa că pe coajă se vor forma bule de aer; Lăsăm oul în paharul cu oțet timp de 36 de ore, apoi îl scoatem și îl spălăm cu apă. Observăm să oul nostru a devenit moale și elastic ca și un cauciuc. Coaja de ou este formată din carbonat de calciu, iar oțetul este un acid.

Când coaja de ou se întâlnește cu oțetul, acestea reacționează și coaja oului se dizolvă, dar membrana oului rămâne intact. Astfel, oul nu se sparge și este cauciucat. Oul este gelatinos, dar aveți grijă să nu îl scăpați pe jos că se va sparge. Când ne-am uitat la

lumină, am observat cu ușurință gălbenușul oului „dezbrăcat”.

BALONUL ACIDULAT

Materiale necesare: o sticlă de plastic, baloane, bicarbonat de sodiu, oțet

Mod de lucru: *Pasul 1:* turnăm 1-2 linguri de bicarbonat de sodiu în balon. *Pasul 2:* turnăm 1/2 pahar de oțet în sticlă. *Pasul 3:* atașăm atent balonul la sticlă, astfel încât să nu cadă conținutul în sticlă. *Pasul 4:* ridicăm repede balonul astfel încât să cadă tot bicarbonatul de sodiu în sticlă. Reacția o vom vedea imediat! *Pasul 5:* urmărim împreună cum se umflă balonul. Dar urmărim și reacția copiilor, pentru că va fi foarte amuzant! *Pasul 6:* explicăm copiilor cum bicarbonatul de sodiu în combinație cu oțetul creează o reacție chimică, în rezultatul căreia se elimină gazul care umflă balonul.

Bibliografie:

1. Carla Nieto Martinez- Experimente amuzante pentru copii, Editura Flamingo GD, București, 2016;
2. [Pacearcă, Mihaela](#) - Marea carte a experimentelor - Peste 200 de experimente pentru a învăța să te distrezi cu... știința, Editura: [Didactică Publishing House](#), 2015.

EDUCAȚIA NĂSCUTĂ ÎN SPIRITUL ȘI ȘCOLILE BLAJULUI (V)

Prof. Simu Alexandru, Prof. Poptelecan Călin, Liceul Teologic Greco-Catolic Blaj

Lui Ioan Bob i-a urmat în episcopie secretarul său, canonicul Ioan Lemeni, preot foarte erudit, orator cuceritor și un om cu foarte rafinate gusturi artistice și cu vederi largi, pe care Asachi a căutat cu tot dinadinsul să-l ducă la Iași în calitate de organizator al școlilor românești de acolo.

Fig.1 Ioan Lemeni

Ioan Lemeni, ”arhiereul fără noroc, care atât de mult, și pe nedreptul fiu osândit înaintea tribunalului istoriei românești” (Ioan Ratiu, ap. cit. pag. 8). S-a născut în Dezmir (Cluj) în 22 aprilie 1780, a murit departe de casă, la Viena în 1861 (Fig. 1). A studiat la Blaj și la Oradea, în 1870 a ajuns protopop la Cluj unde a convertit multe suflete românești la catolicism. Apoi câțiva ani a servit ca profesor de teologie la Blaj și secretar al episcopului Bob. În 1833 fost consacrat episcop, iar cu ocazia intronizării sale (14 iulie) a ținut sinod la Blaj, hotărând între altele să se înființeze școală românească în toate parohiile în care încă nu era.

De școlile Blajului avu și el mare grijă socotindu-le plămânii neamului românesc din Ardeal. El înființă cursul filosofic de doi ani căci mai înainte nu era decât de un an, dar și acela degheizat, căci guvernul ardelean nu a vrut să-i dea Blajului acest curs. La fel a ridicat cursul teologic de la trei ani la patru transformând școala superioară de preoție în academie teologică.

Ierarh cu rafinate gusturi estetice și cu mari vederi, a restaurat Biserica Catedrală (1837), dându-i cele două turnuri masive și corurile laterale, a zidit istorica balustradă a catedralei și a mărit cu o aripă reședința episcopală.

A luptat mult pentru exonerarea drepturilor românilor. Împreună cu bunul episcop ortodox de la Sibiu, cu Vasile Moga, foarte atașat Blajului, a înaintat guvernului și Curții imperiale din Viena numeroase supplexuri. Tot el a înaintat dietei și guvernului în 1842, celebrul protest, alcătuit în numele Blajului întreg de cronicii Simeon Crainic și St. Manfi, împotriva maghiarizării școlilor

românești. În memoriu se spunea cu un rar curaj, așa cum pretindea dieta și guvernul, blăjenii nu vor introduce în școlile lor limba maghiară ca limba de predare.

În 1848, pe Câmpul Libertății a prezidat cu Andrei Șaguna marea adunare din ziua de 3/15 mai, și a primit însărcinarea de a conduce delegația cu cererile românilor la dieta din Cluj.

Pentru curajul său românesc, dovedit de atâtea ori, acest „episcop al supplex-elor” a fost silit să-și dea demisia din fruntea diecezei și fu forțat să plece în exil la Viena unde a murit în martie 1861, cu dorul Ardealului.

Azi, osemintele sale se odihnesc în pământul Blajului, unde au fost aduse de academicianul canonic Ion Micu Moldovan.

Ca și înaintașul său, Lemeni a ajuns în conflict cu unii dascăli blăjeni și mai ales cu Iosif Pop, un bărbat erudit dar foarte egoist. Deși crescuți la Curtea episcopului Lemeni și nutriți la masa sa, acești oameni, uitând orice sentiment de recunoștință, au lovit în episcopul lor, numai pentru că își vedeau anumite interese lovite de disciplina aspră de la Blaj, ei intentaseră proces episcopului, procesul dură mult timp, dar se termină, cum era și firesc, contra nedreptilor pârători; episcopul a fost găsit nevinovat iar vinovații au fost alungați din Blaj. (vezi mai multe la Cariolan Suciu: Preambulă la procesul lemenin în rev. „Cultura Creștină” Blaj 1939).

După abdicarea lui Lemeni, a fost numit episcop la Blaj, blândul și cumintele vicar al Sălajului, Alexandru Sterca Suluțiu de Cărpiniș.

Bibliografie selectivă:

- 1.Ciprian Ghișa, Episcopia Greco-Catolică de Făgăraș în timpul păstorii lui Ioan Lemeni (1832-1850), Cluj 2007
- 2.George Bariț, Părți alese din istoria Transilvaniei. Pe 200 de ani în urmă, ed. a II-a, vol. I, Brașov 1993, p. 746-758;
- 3.Georgescu I., Istoria Bisericii Universale, Blaj 1921, pag.271
- 4.Nuțiu F.E., Episcopul Grigore Maior personalitate de seamă a iluminismului românesc din Transilvania(300 de ani de la naștere),Biblioteca ,nr.2/2016
- 5.Pâclișanu Z., De unde se recrutăm cei dintâi elevi ai școlilor din Blaj, în rev. „Cultura Creștină” Blaj 1920, nr. 1-2, pag. 60-63
- 6.Popa Aug., Episcopul Petru Pavel Aron, în revista „Cultura Creștină” Blaj 1943, nr.7-9, pag.407
- 7.Protopopescu L., Contribuții la istoria învățământului din Transilvania, București,1966,
- 8.Poptelecan X., Secvențe omagiale, Mișcarea literară, anul IV, NR.3(23), 2007, Bistrița.
- 9.Samuil Micu Klein : Scurtă cunoștință a istoriei românilor partea a-VII-a
- 10.Vultur I., Biserica și progresul intelectual, Blaj, Tipografia „Lumina” Miron Roșu, Blaj,1942
- 11.Vultur I., Biserica și civilizația, Blaj, Tipografia seminarului,1945
- 12.www.wikipedia.ro

PROIECT DE ACTIVITATE

Prof. înv. Maniu Valeria Angela, Școala Gimnazială Gârbova

CLASA PREGĂTITOARE

DISCIPLINA: Matematică și explorarea mediului

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Despre mine

SUBIECTUL: Orientarea spațială: sus, jos, stânga, dreapta

FORMA DE REALIZARE: activitate integrată

TIPUL ACTIVITĂȚII: fixare de cunoștințe

Competențe generale:

2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător.

Competențe specifice:

2.1. Orientarea și mișcarea în spațiu în raport cu repere/direcții precizate, folosind sintagme de tipul: în, pe, deasupra, dedesubt, lângă, în fața, în spatele, sus, jos, stânga, dreapta, orizontal, vertical, oblic

Obiective operaționale:

O1- Să indice corect direcția unei mișcări folosind săgeți precum: sus, jos, stânga, dreapta.

Obiectivul se consideră realizat dacă fiecare copil identifică cel puțin 3 direcții din itemul 1;

<https://learningapps.org/view32803702>

O2- Să poziționeze obiecte în funcție de sintagmele: sus, jos, stânga, dreapta.

Obiectivul se consideră realizat dacă fiecare copil poziționează corect cel puțin 1 obiect din itemul 2 din;

O3- Să identifice, prin comparare, traseul care respectă indicațiile d

ate (conform reperelor spațiale sus, jos, stânga, dreapta) din itemul 3

<https://learningapps.org/32802337>

METODE ȘI PROCEDEE: exercitiul, jocul, explicatia, conversatia, problematizarea.

MIJLOACE DIDACTICE: tableta, telefon

FORMA DE REALIZARE: individuală

DURATA:35 minute

